

Riksrevisionens redogörelse om Riksrevisionens årsredovisning för 2011

Riksrevisionen överlämnar härmed Riksrevisionens årsredovisning för 2011. Enligt lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen ska riksrevisorn med administrativt ansvar besluta om årsredovisningen för myndigheten. Årsredovisningen beslutades den 16 februari 2012 av Claes Norgren.

Stockholm den 16 februari 2012

Claes Norgren
Riksrevisor

Riksrevisionens årsredovisning 2011

Grundläggande bestämmelser

13 kap. 7–9 §§ regeringsformen

3 kap. 8 § och 8 kap. 12–14 §§ riksdagsordningen

Lag (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m.

Lag (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen

Lag (2006:999) med ekonomiadministrativa bestämmelser m.m. för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen (REA-lagen)

Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag

Beslut, intygande och underskrift

Riksrevisorn med administrativt ansvar fattar beslut om Riksrevisionens årsredovisning enligt 4 a § lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Jag bedömer att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten är betryggande.

Stockholm den 16 februari 2012

Claes Norgren
Riksrevisor

Innehållsförteckning

Grundläggande bestämmelser	2
Beslut, intygande och underskrift.....	2
Innehållsförteckning.....	3
Förord.....	4
Resultatredovisning.....	6
Verksamhetens resultat	6
Ekonomisk översikt.....	8
Finansiering och kostnader.....	8
Årlig revision	10
Mål	10
Resultat och bedömning	10
Effektivitetsrevision	15
Mål	15
Resultat och bedömning	15
Internationellt utvecklingssamarbete.....	21
Mål	21
Resultat och bedömning	21
Omvärldsriktad verksamhet	28
Mål	28
Resultat och bedömning	28
Parlamentariska rådet	33
Vetenskapliga rådet.....	34
Kompetens och personal	35
Sammanfattande bedömning	35
Kompetens.....	35
Personal.....	39
Intern styrning och kontroll.....	41
Riksrevisionens process för intern styrning och kontroll	41
Ställningstagande av riksrevisorn med administrativt ansvar.....	42
Sammanställning över väsentliga uppgifter	43
Finansiell redovisning	44
Resultaträkning	44
Balansräkning.....	45
Anslagsredovisning	47
Tilläggsupplysningar och noter	48
Noter	50
Uppgifter om ledande befattningshavare.....	56
Framtida åtaganden	57

Förord

Riksrevisionen leds enligt regeringsformen av de tre riksrevisorerna. Var och en av riksrevisorerna ansvarar för granskningen inom sina respektive områden och har därför i hög grad varit delaktiga i myndighetens resultat under det gångna året.

I enlighet med Riksrevisionens instruktion svarar jag för den administrativa ledningen av myndigheten vilket bland annat innebär att jag beslutar om årsredovisning för Riksrevisionen. I detta, liksom i andra viktigare beslut, har jag samrått med mina riksrevisorskollegor.

Verksamhetsåret 2011 innebar ett antal ändrade förutsättningar för den statliga revisionen. För det första trädde den reviderade revisionslagen i kraft. Den innebar ett antal preciseringar av revisionens inriktning och förändrade rapporteringsformer till riksdagen och en ändrad hanteringsordning i riksdagen. För det andra började Riksrevisionen tillämpa internationellt harmoniserade revisionsstandarder inom den årliga revisionen. Riksrevisionen ser positivt på dessa förändringar som påverkat verksamheten under året som gått och som kommer att prägla verksamheten under kommande år.

Vår omvärld – både nationellt och internationellt – präglades under året av betydande samhällsförändringar. Dessa får konsekvenser för verksamheten och revisionens inriktning och uppdrag. Mot denna bakgrund har granskningarna under året anpassats genom att nya granskningsstrategier har utvecklats. Utöver den anpassning mot aktuella och väsentliga problemområden som detta innebär så har det också ställts högre kvalitetskrav på verksamheten.

Den årliga revisionen och effektivitetsrevisionen har nått sina mål och levererat goda resultat samtidigt som en utveckling och anpassning av verksamheten har genomförts. De ökade kvalitetskraven skapar en god utgångspunkt för verksamheten framöver.

Vi har under året utvecklat revisionens arbetssätt och styrformer. En granskningsplan presenterades för riksdagen vid början av riksdagsåret. Riksrevisorernas styrning av revisionen anpassades till nya förutsättningar. Ändringarna i REA-lagen gav också en annan viktig förutsättning för styrningen. Under året inleddes förberedelserna för en peer review¹ som kommer att avse granskningar under 2012 och genomföras primärt under 2013. Den kommer att ge viktiga bidrag till kvalitetsutvecklingen av verksamheten. Under året har fokus också legat på att utveckla interna stöd- och servicefunktioner för att säkra kvaliteten i verksamheten.

¹ Med peer review avses en referentgranskning, vilket i Riksrevisionens fall innebär att systerorganisationer från andra länder bjuds in att granska myndighetens verksamhet inom ett överenskommet område. Arbetssättet har använts alltmer frekvent bland nationella revisionsmyndigheter de senaste åren, och 2010 beslutade man om en internationell standard på området, ISSAI 5600 – Peer Review Guideline.

För Riksrevisionen är det betydelsefullt att följa utvecklingen inom en rad områden och på så sätt stärka det professionella samtalet inom den egna organisationen. Under det gångna året har därför Riksrevisionen utarbetat ett par interna skrifter som tar upp centrala förändringar. Under året har vi även bedrivit ett värdegrundsarbete och aktiviteter för att säkra att vi erbjuder medarbetarna en attraktiv arbetsplats.

För att få genomslag av granskningsverksamheten är det viktigt med en effektiv och ändamålsenlig kommunikation. Vi har utvecklat kommunikationen med vår omvärld genom en ny webbplats och genom dialog med riksdagens utskott och myndighetsledningarna. Vår årligen återkommande Riksrevisionsdag är ett tillfälle att diskutera revisionsnära frågor. Årets konferens hade temat Staten, medborgarna och förtroendet.

På det internationella planet ägde en betydande utveckling av vår biståndsverksamhet rum. Avtal slöts med ett antal nya länder samtidigt som Riksrevisionen avvecklade engagemang i vissa andra länder.

På mina och mina riksrevisorskollegors vägnar vill jag ta tillfället att tacka vår personal. I en kunskapsorganisation som Riksrevisionen är det medarbetarna som är den främsta resursen och resultatet av verksamheten är deras förtjänst. Jag vill därför i detta förord rikta ett varmt tack till dem för deras stora engagemang och mycket goda arbetsinsatser under 2011. Jag ser fram emot ännu ett intressant år tillsammans på Riksrevisionen.

Med dessa ingångsvärden står Riksrevisionen rustad för ett spännande 2012.

Resultatredovisning

Riksrevisionen är en myndighet under riksdagen med uppgift att granska den verksamhet som bedrivs i staten. Granskningen sker genom årlig revision och effektivitetsrevision. Riksrevisionen har även internationella uppgifter.

Riksrevisionens verksamhet delas in i fyra verksamhetsgrenar. Den årliga revisionen och effektivitetsrevisionen genomförs med utgångspunkt i lagen om revision av statlig verksamhet m.m. Det internationella utvecklingssamarbetet genomförs inom ramen för den svenska biståndspolitik och finansieras med ett eget anslag. Den omvärldsriktade verksamheten syftar till att befästa och främja revisionens roll nationellt och internationellt samt att öka genomslaget av Riksrevisionens verksamhet. Resultatredovisningen följer denna indelning.

Verksamhetens resultat

Resultatredovisningen för verksamhetsåret 2011 visar ett tillfredsställande resultat inom samtliga verksamhetsgrenar. Uppsatta mål för verksamheten uppnåddes. I jämförelse med 2010 har verksamhetsvolymen varit lägre bland annat som en konsekvens av att Riksrevisionen förbrukade något mer än anvisade medel 2010. Riksrevisionen kan gå in i 2012 med goda ekonomiska förutsättningar att möta framtida utmaningar. De närmaste åren kommer att kräva särskilda satsningar när det gäller verksamhetsutveckling, förbättrad informationssäkerhet och lokalförsörjning.

Den årliga revisionen av årsredovisningarna för 2010 genomfördes enligt god sed, och samtliga revisionsberättelser lämnades i tid. Revisorsintyg lämnades över berörda myndigheters delårsrapporter. Året har i övrigt i stor utsträckning kännetecknats av en anpassning till internationella standarder för revisionen som kommer att vara fullständigt genomförd genom granskningarna avseende verksamhetsåret 2011. Anpassningen har ställt krav på insatser när det gäller kompetens- och verksamhetsutveckling. Särskilda insatser har också genomförts för att informera om bakgrund och innehåll i nya standarder och hur dessa påverkar den årliga revisionen. Riksrevisionens interna kvalitetssäkring och -kontroll har visat att revisionen har haft rätt kvalitet. Den årliga revisionen har enligt en genomförd intressentundersökning ett fortsatt förtroende bland dem som berörts av granskningen. Verkningsgraden i årlig revision är hög. Påpekade fel och brister åtgärdas och antalet reservationer² i revisionsberättelserna är få. En bidragande orsak till denna utveckling är att nya revisionsstandarder ställer krav på en tydlig och tidig rapportering om eventuella fel och brister så att dessa kan åtgärdas så snart som möjligt.

² Motsvarar det tidigare använda begreppet invändning.

Kostnaderna för årlig revision har ökat något. En omfördelning har genomförts från insatser inom ramen för förordnanderevision av statliga bolag och stiftelser till revision av främst stora myndigheter. Utvecklingen ligger i linje med en beslutad strategi att i ökad utsträckning granska statliga bolag och stiftelser genom effektivitetsrevision.

En nyhet för året när det gäller effektivitetsrevisionen var införandet av ny besluts- och hanteringsordning för granskningsrapporterna. De lämnas nu direkt till riksdagen som begär ett yttrande över rapporten av regeringen inom fyra månader. Erfarenheterna av den nya ordningen har varit goda. Granskningen under 2011 genomfördes inom ramen för tolv olika granskningsstrategier varav tre avslutades under året medan fyra nya strategier påbörjades. Inriktningen av effektivitetsrevisionen har fortsatt att utvecklas mot granskningar som avser frågor om hushållning, resursutnyttjande och måluppfyllelse. Utvecklingen ligger i linje med riksrevisorernas strategiska inriktning sedan 2008 och med den nya lydelsen i revisionslagen som trädde i kraft 2011. Riksrevisionens interna kvalitetssäkring och -kontroll visar att effektivitetsgranskningarna håller rätt kvalitet. Intressentundersökningen som genomförts i år tyder också på ett allt större förtroende för effektivitetsrevisionen när det gäller granskningens inriktning, genomförande och avrapportering. Uppföljningen av genomförda granskningar indikerar en hög verkkningsgrad genom att åtgärder vidtas med anledning av rapporterna.

Kostnaderna för effektivitetsrevisionen minskade under 2011 med 13,1 miljoner kronor. Minskningen avsåg främst löne- och konsultkostnader. Den förhållandevis stora förändringen av granskningsstrategier medförde att en större andel av de tillgängliga resurserna behövde avsättas för omvärldsbevakning. Ett ökat fokus i omvärldsbevakningen har även varit att höja kvaliteten i riksrevisorns underlag för beslut om att starta en granskning, vilket bedöms ha haft positiva effekter i minskade kostnader för granskningar som avslutas utan att någon rapport publiceras. Styckkostnaderna för effektivitetsgranskningarna har därför minskat i förhållande till föregående år. Vid årets slut pågick totalt 32 granskningar.

Det internationella utvecklingssamarbetet har kännetecknats av en hög aktivitetsnivå. Arbetet med att förnya projektportföljen har gett goda resultat. Måluppfyllelsen i de pågående samarbetsprojekten har i stort varit hög. Under hösten 2011 lämnades en resultatrapport över Riksrevisionens internationella utvecklingssamarbete till riksdagens utrikesutskott.

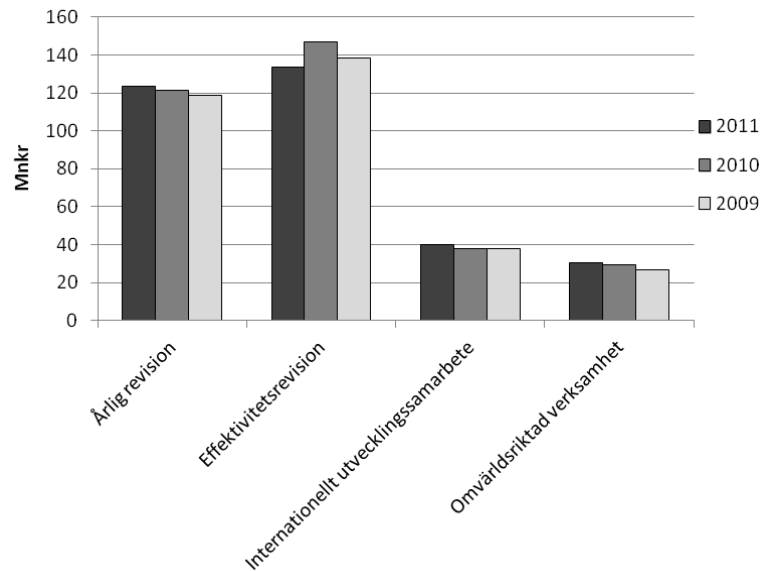
Verksamhetsgrenen omvärldsriktad verksamhet syftar till att öka kunskapen om och intresset för revisionens roll och resultat samt att bidra till revisionens utveckling i Sverige och internationellt. Riksrevisionen har under året haft samverkan med revisionsorgan i andra länder. Kontakterna med riksdagen och utskotten har varit omfattande. Härutöver har Riksrevisionen arrangerat och deltagit i ett antal seminarier och konferenser. Återkommande uppgifter i form av årlig rapport, uppföljningsrapport, granskningsplan samt remisser har genomförts enligt plan.

Ekonomisk översikt

I den ekonomiska översikten lämnas en sammanfattning av förändringar av Riksrevisionens finansiering, kostnader och anslag.

Finansiering och kostnader

DIAGRAM 1 KOSTNADER PER VERKSAMHETSGREN 2009 – 2011 (TKR)

Verksamhetens kostnader inklusive transfereringar uppgår till 327,1 (334,7)³ miljoner kronor. Diagrammet visar de olika verksamhetsgrenarnas kostnadsutveckling över tiden.

³ Inom parentes anges jämförelsesiffran för föregående år.

TABELL 1 VERKSAMHETENS KOSTNADER OCH ANDRA INTÄKTER ÄN ANSLAG
OCH INKOMSTITTEL, 2009 - 2011 (TKR)

	2011	2010	2009
Intäkter	2 087	2 013	1 848
Årlig revision	406	199	170
Effektivitetsrevision	436	224	175
Internationellt utvecklingssamarbete	116	417	197
Omvärldsriktad verksamhet	1 129	1 173	1 306
Kostnader	323 201	331 545	317 606
Årlig revision	123 284	121 205	118 929
Effektivitetsrevision	133 594	146 743	138 129
Internationellt utvecklingssamarbete	36 106	34 459	33 801
Omvärldsriktad verksamhet	30 217	29 138	26 746

Verksamhetens totala kostnader har minskat med 8,3 miljoner kronor jämfört med föregående år, vilket i stort sett är i enlighet med plan då Riksrevisionen förbrukade något mer än anvisade medel 2010. Kostnaderna för effektivitetsrevision har minskat med 13,1 miljoner kronor medan kostnaderna för de andra verksamhetsgrenarna har ökat något. Ökningen inom det internationella utvecklingssamarbetet beror på en högre aktivitetsnivå. Andra intäkter än anslag avser bidrag från Världsbanken, avgiftsintäkter från internationell uppdragsverksamhet samt finansiella intäkter. Under året har ränteintäkterna ökat med 0,6 miljoner kronor, vilket förklaras av ett högre saldo på räntekontot och ett högre ränteläge.

Anslag

Årets anvisade medel för anslag 1:15 Riksrevisionen uppgick till 299 miljoner kronor. Inklusive det ingående anslagssparandet var det disponibla beloppet 301,4 miljoner kronor. Anslagsförbrukningen var 286,8 miljoner kronor. Det samlade anslagssparandet på förvaltningsanslaget uppgick vid utgången av 2011 till 14,5 miljoner kronor, vilket motsvarar 4,8 procent av årets anvisade medel. Riksrevisionen avser att disponera anslagssparandet för att möta kommande års behov av verksamhetsutveckling bland annat relaterat till peer review, förbättrad informationssäkerhet och långsiktig lokalförsörjning.

Årets anvisade medel för anslag 1:5 Riksrevisionen Internationellt utvecklingssamarbete uppgick till 40 miljoner kronor, vilket inklusive det ingående anslagssparandet minskat med indragning gav ett disponibelt belopp om 41,2 miljoner kronor. Anslagsförbrukningen uppgick till 40,3 miljoner kronor.

Årlig revision

Mål

Målet för verksamhetsgrenen är att i enlighet med god revisionssed och i tid lämna revisionsberättelser avseende årsredovisningarna för de granskningsobjekt som omfattas av lagen om statlig revision. Riksrevisionen har fastställt nedanstående mål för granskningsverksamheten:

- att inriktningen är relevant och intressant
- att granskningen håller hög kvalitet
- att granskningen når hög verkningsgrad.

Resultat och bedömning

Sammanfattande bedömning

Den årliga revisionen av 2010 års årsredovisningar som slutfördes under våren 2011 har genomförts enligt god revisionssed. Samtliga revisionsberättelser lämnades i tid. De fel och brister som Riksrevisionen rapporterar i revisionsberättelserna åtgärdas av de berörda myndigheterna. Uppföljningen visar att alla allvarligare brister som ledde till en invändning i revisionsberättelsen avseende 2009 års årsredovisningar var åtgärdade innan revisionsberättelserna för 2010 lämnades.

Målpuppfyllelse

Revisionens inriktning

I enlighet med god revisionssed inriktas den årliga revisionen mot områden där det finns en risk för väsentliga fel i årsredovisningen. Året har kännetecknats av fortsatt anpassning till internationella revisionsstandarder, International Standards for Supreme Audit Institutions (ISSAI) som från och med 2011 utgör god revisionssed för Riksrevisionen. Detta kommer också att framgå av de revisionsberättelser som lämnas avseende räkenskapsåret 2011. Övergången till ISSAI har inneburit ett särskilt fokus på kvalitetssäkringsåtgärder och kompletterande utbildningsinsatser. Utifrån erfarenheter från 2010 års granskning har också insatser genomförts för att kommunicera bakgrund och innehåll i de nya standarder som införts. Riksrevisionen har bland annat informerat samtliga myndighetschefer om de förändringar som har skett i revisorernas arbetssätt. Tillämpningen av ISSAI har medfört vissa förändringar för myndighetsledningarna. Ett exempel är att dialogen mellan ledningen och revisorerna har ökat. Bland annat har behovet ökat för revisorerna att ställa fler frågor till ledningen om exempelvis dess syn på den egna verksamheten, väsentliga händelser i myndigheten, efterlevnad av regler och eventuella oegentligheter.

En nyhet som infördes räkenskapsåret 2010 var kravet på att myndighetsledningen ska lämna ett uttalande till revisorn om olika förhållanden inom myndigheten. Det är ett obligatoriskt revisionsbevis för revisorn, men ska också ses som en sammanställning över relevanta frågor som myndigheten bör ha diskuterat och informerat revisorn om i anslutning till arbetet med årsredovisningen.

Såväl myndighetens som revisorernas strävan är att årsredovisningen ger en rättvisande bild när den är antagen genom ett beslut och att revisionsberättelsen kan bekräfta detta. En del av de nya riktlinjerna handlar därför om att revisorn ska lämna en tydlig och tidig rapportering om eventuella iakttagelser. Sedan räkenskapsåret 2010 får ledningen därutöver inför beslutet om revisionsberättelsen en förteckning över de fel som revisorn har funnit. Det innebär inte alltid att årsredovisningen behöver kompletteras då listan även innehåller påträffade fel som inte är väsentliga vid bedömningen av huruvida årsredovisningen är rättvisande.

Granskningen håller hög kvalitet

Kvalitetssäkringen av den årliga revisionen baseras på de kvalitetskrav som ställs inom ISSAI till exempel genom ISSAI 1220 Kvalitetskontroll för revision av finansiella rapporter och ISSAI 40 Kvalitetskontroll för nationella revisionsorgan. En central del är den kvalitetssäkring som sker inom revisionsteamet, där mer erfarna medarbetare går igenom och godkänner mindre erfarna medarbetares dokumentation. Härutöver genomförs andra typer av kvalitetssäkringsåtgärder, såsom:

- enkäter till de granskade myndigheterna
- kvalitetskontroll under pågående granskning för större revisionsobjekt
- bedömningar (second opinion) i mer komplicerade frågor
- kvalitetskontroll i efterhand av färdigställda revisionsakter.

Riksrevisionen anlitar externa bedömare för att gå igenom hur kvalitetssäkringssystemet tillämpas. Den senaste externa kvalitetssäkringen genomfördes under 2008 med godkänt resultat. Nästa externa kvalitetskontroll kommer att genomföras i form av en peer review under 2013. Riksrevisionens peer review förväntas vara väsentlig för pågående verksamhetsutveckling, såväl inom granskningsverksamheten som på myndighetsövergripande nivå. Både förberedelser och resultat syftar till att bidra till organisationens lärande och utveckling.

För att få en uppfattning om hur de granskade myndigheterna uppfattar den årliga revisionen och kvaliteten i arbetet genomförs varje år en enkätundersökning som omfattar cirka en tredjedel av myndigheterna. Årets enkät visade ett gott resultat. Flertalet av myndigheterna som svarade⁴, 98 procent (85 procent), hade en samlad positiv bedömning av hur revisionen hade genom-

⁴ En tredjedel (76 st) av myndigheterna tillfrågades. Av dem svarade 47 vilket motsvarar en svarsfrekvens på 62 (73) procent. 46 av de myndigheter som svarade gjorde helt eller i huvudsak en samlad positiv bedömning.

förts. En kvalitativ intressentundersökning genomförd under 2011 bekräftade det positiva resultatet. Enkätresultaten är ett viktigt underlag för en kontinuerlig uppföljning och utveckling av kvaliteten i den årliga revisionen.

Kvalitetskontrollen under pågående granskning genomförs genom att en utsedd intern kvalitetssäkrare har löpande kontakter med den ansvariga revisorn. Kvalitetssäkraren ska vara ett stöd till den ansvariga revisorn genom att uppmärksamma eventuella avsteg från god revisionssed, så att åtgärder kan vidtas innan revisionsberättelsen lämnas.

För den årliga revisionen finns det ett internt kvalitetsråd som består av erfarna ansvariga revisorer. Rådet gör bedömningar i komplicerade frågor eller frågor av principiellt intresse. Bedömningarna publiceras på Riksrevisionens intranät. Dessutom genomför kvalitetsrådet årligen en intern kontroll av ett urval avslutade revisionsakter. Kontrollen utgår från fastställda kvalitetskriterier. Varje ansvarig revisors akter ska kontrolleras minst vart tredje år. Under 2011 kontrollerades sju ansvariga revisorer när det gäller revision av myndigheter och två förordnade revisorer när det gäller revision av bolag och stiftelser. Kontrollen visade att den genomförda revisionen uppfyllde god revisions-sed.

Granskningen når hög verkningsgrad

Varje år följer den årliga revisionen upp de brister som iakttagits och rapporterats tidigare år. Alla allvarigare brister som ledde till en invändning i revisionsberättelsen avseende 2009 års årsredovisningar var åtgärdade innan revisionsberättelserna för 2010 lämnades. Riksrevisionens årliga revision bedöms ha en hög verkningsgrad.

För de revisionsberättelser som lämnades 2010 kan man ännu inte bedöma om bristerna kvarstår då det i stor utsträckning beror på vad myndigheterna väljer att redovisa i sina årsredovisningar för 2011.

Kostnader för den årliga revisionen verksamhetsåret 2011

TABELL 2 FÖRDELNING AV KOSTNADER MELLAN OLIKA TYPER AV GRANSKNINGSOBJEKT⁵ 2009 – 2011 (TKR)

	2011	2010	2009
Stora myndigheter	59 081	54 814	52 569
Övriga myndigheter och andra organisationer	61 825	62 939	61 384
Bolag och stiftelser	1 971	3 253	4 807
Summa	122 878	121 006	118 760

Som framgår ovan har kostnaderna för årlig revision ökat något jämfört med föregående år. En omfördelning av resursinsatsen har skett främst från revision av bolag och stiftelser till revision av stora myndigheter. Utvecklingen

⁵ Med stora myndigheter avses de myndigheter som ska lämna särskild dokumentation enligt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter till 2 kap. 3 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt Riksbanken.

ligger i linje med strategin att i ökad utsträckning granska statliga bolag och stiftelser genom effektivitetsrevision.

TABELL 3 FÖRDELNING AV TIMMAR FÖR ANSTÄLLD PERSONAL MELLAN OLIKA TYPER AV GRANSKNINGSOBJEKT 2009 – 2011 (ANTAL)

	2011	2010	2009
Stora myndigheter	54 752	53 108	47 981
Övriga myndigheter och andra organisationer	60 949	62 511	54 513
Bolag och stiftelser	1 697	2 839	3 821
Summa	117 398	118 458	106 315

Redovisning av prestationer

Den årliga revisionens arbete bedrivs under revisionsåret som sträcker sig från och med april till och med mars. Revisionsåret avslutas med en revisionsberättelse i mars avseende årsredovisningen för året innan. Antalet revisionsberättelser varierar över åren och beror på hur många myndigheter som ska lämna en årsredovisning och som enligt lagen om revision av statlig verksamhet ska granskas av Riksrevisionen. Därutöver lämnas revisorsintyg avseende delårsrapporter för de myndigheter som ska lämna en delårsrapport. Iakttaga brister rapporteras löpande till respektive myndighet. De brister som Riksrevisionen bedömer bör komma till ledningens kännedom rapporteras i en revisionsrapport. Antalet rapporter varierar betydligt mellan åren.

Under 2011 lämnades 250 revisionsberättelser för myndigheter och andra organisationer och 8 revisionsberättelser för bolag och stiftelser där Riksrevisionen förordnat revisor. Av dessa revisionsberättelser avsåg 255 årsredovisningen för 2010, medan 3 avsåg årsredovisningen för en del av 2011 i samband med avvecklingen av myndigheten. Under 2011 lämnades 2 revisionsberättelser med reservation. För 2011 års delårsrapporter lämnades 55 delårsintyg.

TABELL 4 REVISIONSBERÄTTELSE AVLÄMNADE UNDER ÅR 2009 – 2011 (ANTAL)

	2011	2010	2009
Revisionsberättelser	258	282	286
Stora myndigheter	43	44	44
Övriga myndigheter och andra organisationer	207	209	214
Bolag och stiftelser	8	29	28
Varav med reservation	2	11	4

Riksrevisionen får genomföra effektivitetsrevision och förordna revisor i aktiebolag och stiftelser om vissa förutsättningar enligt 2, 4 och 5 §§ lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. är uppfyllda. Riksrevisionens granskning av statliga bolag och stiftelser sker numera primärt genom effektivitetsrevision. Möjligheten att förordna revisor är ett komplement till denna granskning. Förordnanderevisionen används främst för förberedande granskning inför en effektivitetsrevision eller som ett verktyg för uppföljning

av en utförd och avrapporterad granskning. Förordnanderevision bedrivs i regel inte parallellt med en pågående effektivitetsgranskning. I enlighet med denna inriktning har det skett en minskning av antalet bolag och stiftelser som Riksrevisionen förordnar revisor i, och därmed är antalet lämnade revisionsberättelser färre.

Kostnad per revisionsberättelse

Kostnaden för och antalet nedlagda timmar på revisionsberättelser lämnade 2011 avser tiden från och med april 2010 till och med mars 2011.

TABELL 5 KOSTNAD (TKR) OCH TIMMAR PER AVLÄMNAD REVISIONSBERÄTTELSE (ANTAL), 2009 – 2011

Kostnad/berättelse	2011	2010	2009
Stora myndigheter	1 282	1 184	1 130
Övriga myndigheter och andra organisationer	307	297	251
Bolag och stiftelser	343	151	171
Timmar/berättelse			
Stora myndigheter	1 309	1 108	1 159
Övriga myndigheter och andra organisationer	304	277	247
Bolag och stiftelser	297	124	149

Den genomsnittliga kostnaden per revisionsberättelse uppgår till 1 282 tkr för stora myndigheter och 307 tkr för övriga myndigheter och andra organisationer, vilket är en ökning jämfört med föregående år. Det ökade antalet timmar per revisionsberättelse var planerade för införande av ISSAI. Ökningen när det gäller statliga bolag ligger som tidigare nämnts i linje med den strategi som valts, nämligen att förordna revisor i färre antal bolag men med en större relativ resursinsats i varje.

Avgifter för årlig revision

Enligt lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. ska den årliga revisionen vara avgiftsbelagd. Inkomsterna redovisas mot inkomstittel och disponeras således inte av Riksrevisionen. Avgifterna ska beräknas så att full kostnadstäckning uppnås och över tiden anpassas så att varken överskott eller underskott uppstår. Riksrevisionen gör årligen en översyn av avgifterna. I syfte att minska det överskott som uppstått tidigare år, främst 2007 och 2008, lämnades taxorna oförändrade under 2011. Årets underskott uppgår till 2,7 miljoner kronor.

TABELL 6 SKILLNAD MELLAN AVGIFTSINTÄKTER OCH KOSTNADER INOM DEN ÅRLIGA REVISIONEN 2009 – 2011 (TKR)

	2011	2010	2009
Avgiftsintäkter	120 168	120 692	119 673
Kostnader	122 878	121 006	118 760
Årets överskott/underskott (-)	-2 710	-315	913

Effektivitetsrevision

Mål

Effektivitetsrevision syftar till att genom granskning främja en sådan utveckling att staten med hänsyn till allmänna samhällsintressen får ett effektivt utbyte av sina insatser. Riksrevisionen har beslutat om nedanstående mål för granskningsverksamheten:

- att inriktningen är relevant och intressant
- att granskningen håller hög kvalitet
- att granskningen når hög verkningsgrad.

Resultat och bedömning

Sammanfattande bedömning

En nyhet för året när det gäller effektivitetsrevisionen var införandet av en ny besluts- och hanteringsordning av granskningsrapporterna. Dessa lämnas nu direkt till riksdagen som begär ett yttrande över rapporten av regeringen inom fyra månader. Hittills har erfarenheterna av den nya ordningen varit goda.

Effektivitetsgranskningarna följer den inriktning av revisionen som riksrevisorerna har beslutat om och som meddelats till riksdagen genom granskningsplanen. Rapporterna lever upp till de kvalitetskrav som formulerats. Arbetet med extern kvalitetsbedömning av granskningsrapporter har fortsatt i samarbete med Uppsala universitet. Riksrevisionen har liksom föregående år gjort en uppföljning av de granskade myndigheternas och bolagens syn på de genomförda granskningarna. Svaren är betydelsefulla för Riksrevisionens fortsatta arbete med kvalitetssäkring. Riksrevisionen har i den årliga uppföljningsrapporten (se även kapitlet Omvärldsriktad verksamhet) redovisat sin uppföljning av åtgärder som vidtagits med anledning av genomförda granskningar. Årets uppföljning visade att Riksrevisionens granskning ger upphov till förbättringar i den statliga verksamheten. Så gott som samtliga granskningsrapporter som följts upp har medfört någon form av åtgärd. Riksrevisionens bedömning är att de tre målen för effektivitetsrevisionen har uppnåtts.

Resultatredovisningen nedan bygger på en analys av de trettio publicerade rapporterna under 2011. Fem av dessa färdigställdes under 2010 men publicerades först 2011 eftersom den tidigare styrelsen inte hann slutbehandla dessa före årets utgång.

Måluppfyllelse

Inriktningen är relevant och intressant

En förutsättning för att granskningarna ska vara relevanta och intressanta är att de inriktas mot väsentliga områden där det finns en hög risk för ineffektivitet. Underlaget för riksrevisorernas beslut om granskningsinriktning och val av granskning kräver en väl fungerande omvärldsbevakning. Här är det viktigt att även erfarenheter och iakttagelser från den årliga revisionen utnyttjas.

Under 2011 har Riksrevisionens granskningar genomförts inom tolv granskningsstrategier, varav tre avslutades under året och fyra nya påbörjades. Dessa är

- offentliga finanser
- statens roll i utbildningssystemet
- infrastruktur på nya villkor
- försvarets förmåga
- hållbar utveckling – klimat
- effektiv förvaltning (avslutad under 2011)
- hållbara transfereringssystem (avslutad under 2011)
- rättsväsendets samlade effektivitet (avslutad under 2011)
- etablering och integration (påbörjad 2011)
- staten på marknaden (påbörjad 2011)
- statens insatser på skolområdet (påbörjad 2011)
- statens insatser inom hälso- och sjukvård (påbörjad 2011).

En strategi inrymmer flera granskningar för att kunna belysa centrala frågeställningar inom ett verksamhetsområde i olika perspektiv. Strategierna löper över flera år. Strategierna bedöms ge ett mervärde i förhållande till värdet av varje enskild granskning. De samlade slutsatserna från en strategi har fram till 2011 redovisats i Riksrevisorernas årliga rapport, och detta har också skett beträffande två av de strategier som avslutats under 2011 (effektiv förvaltning och hållbara transfereringssystem). Ambitionen är fortsättningsvis att redovisningen sker i särskilda slutrapporter. Den första strategin som avslutades på detta sätt gällde rättsväsendets samlade effektivitet (Att hantera brottmål effektivt, RiR 2011:27).

Genom det successiva bytet av strategier kan granskningsinriktningen löpande justeras med hänsyn till förändringar i omvärlden och därmed hållas långsiktigt relevant och intressant.

I Riksrevisionsutredningens slutbetänkande (2008/09:URF3) och i riksdagens behandling av denna utredning fick frågan om effektivitetsrevisionens inriktning ett stort utrymme. Här lyftes fram att effektivitetsrevisionen i ökad utsträckning bör verka främjande för att underlätta det förändringsarbete för bättre hushållning, resursutnyttjande och ökad måluppfyllelse som granskningsresultaten ger anledning till. Den ambitionen ligger i linje med riksrevisorernas strategiska inriktning sedan 2008. Nedan redovisas Riksrevisionens

bedömning av hur granskningar under perioden 2009 till 2011 kan klassificeras utifrån olika typer av effektivitetsrevision.

TABELL 7 ANTAL PUBLICERADE GRANSKNINGAR OCH FÖRDELNING MELLAN OLIKA GRANSKNINGSINRIKTNINGAR 2009 – 2011⁶

Granskning av	2011	2010	2009
Måluppfyllelse, resursutnyttjande och hushållning	17	14	13
Styrning och interna processer	11	10	11
Redovisning till regering och riksdag	2	2	4
Regelefterlevnad	0	0	2
Summa	30 (25)	26 (31)	30 (31)

Granskningar av måluppfyllelse avser förhållandet mellan mål och resultat. I granskningar av resursutnyttjande undersöks förhållandet mellan resurser och resultat, medan granskningar av hushållning avser kostnaderna i den granskade verksamheten. Som framgår av tabellen ovan har numera huvuddelen av granskningen en inriktning mot dessa tre typer av granskningar. År 2009 utgjorde dessa granskningar ca 43 procent av alla granskningar, år 2010 54 procent och år 2011 57 procent. Antalet granskningar med dessa tre inriktningar har sålunda ökat.

I granskningsinriktningen styrning och interna processer ingår sådana granskningar som undersökt effektiviteten i de interna processerna hos dem som granskas. Detta är områden som har betydelse för såväl måluppfyllelse och resursutnyttjande som hushållning men där det är svårt att entydigt hänföra slutsatserna till något av dessa områden. Granskningar inriktade på redovisning till regeringen och riksdagen har varit vanliga inom strategin offentliga finanser och avser främst att bedöma kvaliteten i redovisningarna. Antalet sådana granskningar har minskat under de senaste åren. Granskningar av regelefterlevnad innebär att undersöka hur statliga aktörer följer lagar och regler utan en tydlig koppling till effektivitetsaspekter. De senaste två åren har inte några sådana granskningar genomförts.

Det bör påpekas att många granskningar omfattar flera olika aspekter på effektivitet även om de har en tyngdpunkt mot en viss typ. Denna tyngdpunkt har utgjort grunden för klassificeringen.

Granskningen håller hög kvalitet

Riksrevisionens granskningsrapporter ska kännetecknas av en hög och jämn kvalitet. Varje granskningsrapport ska uppfylla ett antal internt formulerade kriterier som följs upp i den interna kvalitetssäkringen. En del i kvalitetssäkringen är också den faktagranskning som genomförs för alla granskningar. Den granskade organisationen tar del av rapportutkast för att kunna korrigera

⁶ Tabellen omfattar antalet publicerade granskningar under året. Föregående år redovisades fördelningen mellan granskningsinriktningarna för färdigställda granskningar på grund av de särskilda omständigheter som då gällde med anledning av att styrelsen upphörde och rapporteringsvägen ändrades. Jämförelsesiffrorna för 2010 har ändrats jämfört med årsredovisningen för 2010. Antal färdigställda granskningar redovisas inom parantes.

eventuella sakfel samt ges möjlighet att lämna synpunkter på rapportens förslag till sammanfattning, slutsatser och rekommendationer.

Förutom insatser för att under granskningens gång höja kvaliteten i en kommande granskningsrapport använder sig Riksrevisionen av flera sätt att i efterhand följa upp kvaliteten i granskningarna. Det syftar i sin tur till ett lärande och att kvaliteten utvecklas långsiktigt. Ett exempel är att Riksrevisionens vetenskapliga råd i några fall fått möjlighet att diskutera enskilda granskningar och granskningsstrategier och bidragit med värdefulla synpunkter.

Ett annat exempel gäller det samarbete som Riksrevisionen inledde 2009 med Uppsala universitet om att låta forskare bedöma kvaliteten i Riksrevisionens granskningsrapporter. Den sammantagna bilden av kvalitetsbedömningarna för 2009 och 2010 var att rapporterna är trovärdiga och lever upp till allmänt formulerade kvalitetskrav. Samtidigt fanns det i vissa avseenden potential för kvalitetsförbättringar. De rörde bland annat hur Riksrevisionen analyserar, belägger och drar slutsatser om orsakssamband. Den studie som avser 2011 års rapporter innebär en fördjupad analys av bland annat granskningarnas upplägg, inriktning och metodval. Den fördjupade analysen kommer att innefatta studier av förstudier som föregått granskningarna, intervjuer med berörda projektgrupper samt en enkät till ett urval projektledare.

Ett tredje exempel är att Riksrevisionen under 2010 inledde ett uppföljande arbete visavi de myndigheter och bolag som varit föremål för granskningen. De granskade organisationerna får i en enkät möjlighet att ge sin syn på den publicerade rapporten, hur man upplevde att granskningen genomfördes och kommunicerades, projektgruppens kunskap om det granskade området samt formerna för faktagranskning av rapportutkast. De frågor som ställs i enkäten har formen av positiva påståenden där organisationen kan ge fyra olika svar: ”instämmer helt”, ”instämmer i huvudsak”, ”instämmer till viss del” samt ”instämmer inte”. För de granskningar som publicerades 2011 och som ingick i undersökningen var bedömningen i 85 procent av de inkomna svaren att man helt eller i huvudsak instämde i påståendena. Detta är en förbättring jämfört med granskningarna 2010 då 81 procent instämde i påståendena på motsvarande sätt. Ovanstående visar på en allmänt positiv syn på hur Riksrevisionen har genomfört och kommunicerat granskningarna. I enskilda fall framkom en något mindre positiv syn när det gäller projektgruppens inledande kunskap om det granskade området och värdet av rapportens rekommendationer. Resultatet bedöms i stort vara tillfredsställande.

Granskningen når hög verkningsgrad

Målet om hög verkningsgrad innebär för effektivitetsrevisionen att de brister som Riksrevisionen uppmärksammar i sina rapporter också åtgärdas. Måluppfyllelsen följs sedan fem år tillbaka genom den årliga uppföljningsrapporten. Uppföljningsrapporten 2011 innehåller en djup uppföljning av tio granskningsrapporter och en översiktlig uppföljning av ytterligare 62 granskningsrapporter som tagits fram inom effektivitetsrevisionen. Uppföljningen visar

att så gott som samtliga rapporter medfört någon form av åtgärd. De vidtagna åtgärderna ligger oftast i linje med Riksrevisionens slutsatser och rekommendationer. Särskilt den djupa uppföljningen visar på sådana förändringar. Samtidigt är det viktigt att framhålla att åtgärder som genomförs även kan ha andra orsaker än Riksrevisionens granskningsrapporter.

Kostnader för effektivitetsrevisionen verksamhetsåret 2011

Kostnaderna för effektivitetsrevisionen minskade under 2011 med 13,1 miljoner kronor. Minskningen som till viss del var planerad avsåg främst löner men även konsulter. Under avsnittet Kompetens och personal redovisas närmare utvecklingen när det gäller anställda och användningen av extern kompetens i granskningsverksamheten.

Kostnaderna för och antalet timmar på effektivitetsrevision redovisas som tidigare år fördelat på de olika delarna i granskningsprocessen.

TABELL 8 KOSTNADER FÖR EFFEKTIVITETSREVISION 2009 – 2011 (TKR)

	2011	2010	2009
Omvärldsbevakning	24 788	21 746	18 716
Förstudier och huvudstudier	104 030	117 441	113 873
Efterarbete	4 341	7 332	5 364
Summa	133 158	146 520	137 954

TABELL 9 REDOVISADE TIMMAR FÖR ANSTÄLLD PERSONAL INOM EFFEKTIVITETSREVISION 2009 – 2011 (ANTAL)

	2011	2010	2009
Omvärldsbevakning	22 628	21 217	18 784
Förstudier och huvudstudier	96 745	115 902	106 403
Efterarbete	2 015	5 167	2 026
Summa	121 389	142 286	127 213

Omvärldsbevakningens andel av de totala insatserna för effektivitetsrevision har som framgår ovan ökat under 2011. Bakgrunden är främst ett ökat behov av omvärldsbevakning till följd av arbetet med att förnya granskningsstrategierna. Under 2011 avslutades tre strategier och fyra nya påbörjades. Föregående år påbörjades en ny strategi. En större vikt har i år också lagts vid att ha ett kvalitetssäkrat underlag för riksrevisorns beslut att starta en granskning. Som framgår nedan har det gett positiva effekter på antalet förstudier och granskningar som avslutats utan publicering.

Kostnaden för efterarbete, det vill säga olika aktiviteter som genomförs efter publicering för att öka kunskapen om revisionens iakttagelser, har minskat under 2011. Det beror främst på den nya besluts- och hanteringsordningen för rapporter som inte längre kräver presentationer och underlag inför styrelsens beslut. Minskningen ligger också i linje med färre antal färdigställda rapporter under året.

*Kostnader per granskningsrapport*TABELL 10 KOSTNADER FÖR FÖRSTUDIER OCH HUVUDSTUDIER SAMT STYCK-
KOSTNAD PER PUBLICERAD GRANSKNING 2009 – 2011 (TKR)

	2011	2010	2009
Upparbetade kostnader vid årets början	63 140	40 807	40 615
Årets kostnader	104 030	117 441	113 873
Upparbetade kostnader vid årets slut	65 365	63 140	40 807
Kostnad för granskningar som avslutats under året	101 804	95 108	113 681
varav publicerade granskningar under året	101 148	87 762	104 786
varav förstudier och huvudstudier som ej resulterat i rapport	656	7 347	8 895
Antal publicerade granskningar	30	26	30
Styckkostnad för granskningar som publicerats under året	3 393	3 658	3 789

TABELL 11 REDOVISADE TIMMAR FÖR FÖRSTUDIER OCH GRANSKNINGAR SAMT
GENOMSNIITTLIG INSATS PER PUBLICERAD GRANSKNING 2009 – 2011

	2011	2010	2009
Upparbetade timmar vid årets början	61 920	33 029	37 880
Årets timmar	96 383	115 902	106 403
Upparbetade timmar vid årets slut	59 585	61 920	33 029
Timmar för granskningar som avslutats under året	98 718	87 011	111 254
varav publicerade granskningar under året	97 916	80 820	102 918
varav förstudier och huvudstudier som ej resulterat i en rapport	802	6 191	8 336
Antal publicerade granskningar	30	26	30
Snitttimmar för granskningar som publicerats under året	3 291	3 347	3 708

Styckkostnaden och antal snitttimmar för publicerade granskningar under året har som framgår ovan minskat. Det förklaras främst av att de resurser som lagts på granskningar som inte resulterat i rapporter har minskat. Vid årets slut pågick totalt 32 granskningar.

Internationellt utvecklingssamarbete

Mål

Målet för det internationella utvecklingssamarbetet är att det ska bidra till en god förvaltning i samarbetsländerna genom att stärka parlamentens kontrollmakt och de nationella revisionsorganens kapacitet och förmåga att bedriva revision. Utvecklingssamarbetet utgår från inriktningen av Sveriges politik för global utveckling och arbetar i enlighet med OECD/DAC:s riktlinjer. Det ska dessutom följa INTOSAI:s⁷ och OECD/DAC:s vägledningar och rekommendationer i fråga om principer och metoder för kapacitetsutveckling.

I varje enskilt samarbetsprojekt är det övergripande målet att Riksrevisionens samarbetspartner, genom att utveckla sin institutionella kapacitet, självständigt och uthålligt ska kunna verka inom sitt mandat som nationellt revisionsorgan. Resultatmål för projekten fastställs i årliga aktivitetsplaner vilket inbegriper stöd till våra samarbetspartner i fråga om deras bidrag i reformarbetet för bättre statlig styrning och uppföljning.

Verksamheten vägleds således av flera slags mål. Möjligheterna att nå dessa mål påverkas i väsentlig grad av agerandet från andra biståndsaktörer och olika intressenter i samarbetsländerna, liksom av den allmänna utvecklingen i respektive land. Det enskilda projektet kan således ansvara endast för att dess egna resultatmål uppnås. Det är på den nivån som måluppfyllelsen bäst kan verifieras, och det är där Riksrevisionen kan redovisa projektets bidrag till utvecklingen och måluppfyllelsen på högre nivåer.

Resultat och bedömning

Sammanfattande bedömning

Det internationella utvecklingssamarbetet har under året kännetecknats av en hög aktivitetsnivå. Arbetet med att förnya projektportföljen, till följd av att vissa projekt fullföljs och avslutas, har resulterat i tre nya samarbeten med revisionsmyndigheterna i Kambodja, Kenya och Kosovo. Vidare har utvecklingssamarbetet med Bosnien och Hercegovina, Georgien, Tanzania (fastlandet) och den regionala organisationen African Organisation of English-speaking Supreme Audit Institutions (AFROSAI-E) fortsatt i huvudsak som planerat och uppfyllt målen enligt de årliga aktivitetsplanerna.

Under hösten lämnades rapporten Resultat av Riksrevisionens internationella utvecklingssamarbete till riksdagen. Syftet med rapporten var att informera om de projekt som bedrivits och innehållet i samarbetet samt belysa de resultat som uppnåts.

⁷ International Organisation of Supreme Audit Institutions är en global paraplyorganisation för nationella revisionsorgan – Supreme Audit Institutions, SAI. Organisationen har 190 medlemsländer och dess generalsekretariat finns vid det nationella revisionsorganet i Österrike

Riksrevisionen har som utgångspunkt att avvakta med eller avbryta samarbete med länder där förutsättningarna för framgång förändras. Under året har samarbetet med Liberia och Zanzibar (självstyrande region i Tanzania) avslutats som en följd av sådana förändrade förutsättningar. I Moldavien har inte alla aktiviteter kunnat genomföras på grund av politisk osäkerhet och oklarheter gällande den nya styrelsen på Court of Account (CoA). Måluppfyllelse per samarbetsprojekt redovisas mer utförligt nedan.

Den 1 januari 2011 infördes ett tillägg till 22 § lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen. Genom ändringen regleras att inriktningen av det internationella utvecklingssamarbetet ska beslutas av Riksrevisionen efter samråd med Sida. Riksrevisionen och Sida har under året kommit överens om hur samrådsskyldigheten ska fullgöras. Ett första samrådsmöte genomfördes i oktober. Utöver det formaliserade samrådet kommer myndigheterna att fortsätta med löpande samråd i olika principiella och praktiska frågor.

Vid utgången av året pågick förberedelser för att inleda förstudier hos flera tilltänkta samarbetspartner.

Måluppfyllelse per samarbetsprojekt

AFROSAI-E

Riksrevisionens utvecklingssamarbete med AFROSAI-E, den regionala organisationen för engelsk- och portugisisktalande revisionsmyndigheter i Afrika, har pågått sedan 2004 och kommer, enligt nuvarande avtal, att pågå till och med december 2012. Samarbetet sker genom AFROSAI-E:s exekutiva sekretariat och i enlighet med en strategiplan som bygger på en modell för institutionell kapacitetsutveckling utvecklad av AFROSAI-E. Riksrevisionen bidrar till att förstärka sekretariatet med tre långtidsexperter inom områdena institutionellt kapacitetsuppbyggande, effektivitetsrevision samt finansiell revision och kvalitetssäkring.

Årets insatser har varit inriktade mot utveckling av en HR-handbok, utbildning av kommunikationsexperter och spridning av kunskap om användningen av den tidigare framtagna kommunikationshandboken samt kvalitetsssäkring och strategiska ledningsfrågor. Vidare har årets aktiviteter bidragit till utveckling av riktlinjer för effektivitetsgranskningar av upphandlingsinsatser, utbildning av effektivitetsrevisorerna samt utveckling av förutsättningar för införande och tillämpning av ett it-baserat revisionsverktyg. Riksrevisionen har också deltagit i fyra kvalitetsuppföljningar på några revisionsmyndigheter i Afrika. Arbetet med att revidera en handbok i effektivitetsrevision och anpassa den till AFROSAI-E:s behov och principer har påbörjats.

Bosnien och Hercegovina

Samarbetet med de fyra⁸ revisionsmyndigheterna i samarbetslandet kommer, enligt det nuvarande avtalet, att pågå till och med december 2012. Under årens lopp har syftet med samarbetet varit att bidra till etablering och utveckling av den nyinrättade offentliga revisionen i landet. Sedan 2010 har samarbetet fokuserat på att bidra till att skapa bättre förutsättningar hos revisionsmyndigheterna att på egen hand kunna leda och utveckla sin effektivitetsrevision i enlighet med internationella standarder och nationella mandat. Riksrevisionens insatser bedrivs dels bilateralt med respektive institution, dels samordnat för de fyra revisionsmyndigheterna.

Huvuddelen av de förväntade målen och aktiviteterna för 2011 har genomförts i enlighet med den årliga aktivitetsplanen. Löpande stöd i revisionsarbetet till team, operativa chefer och myndighetens ledningar har fortsatt. Därtill har inledande steg tagits för att etablera ett samarbete med företrädare för högre utbildning och forskning. Seminarier för parlamentsledamöter och medier har även genomförts. Aktiviteter för att stärka myndigheternas ledningskapacitet och interna processer är en del av det utfasningsarbete som inlett inför projektets avslut under 2012. För att säkra resultaten från det mångåriga projektsamarbetet har även samarbetet mellan Riksrevisionen och revisionsmyndigheternas ledningar fördjupats under 2011.

Georgien

Samarbetet med Chamber of Control of Georgia (CCG) inleddes 2010 och har fokuserat på att bidra till utveckling av en oberoende revisionsmyndighet med en hållbar kapacitet att bedriva revision av den offentliga verksamheten i enlighet med de nationella och de internationella revisionsstandarderna. Det nuvarande avtalet sträcker sig till sista december 2012.

Samarbetet har under året präglats av en hög aktivitetsnivå. Insatserna har bland annat varit inriktade mot framtagning och införande av en Manual on Quality Control samt ett program som syftar till utbildning och vidareutveckling av kompetensen inom finansiell revision enligt internationella standarder. En manual som använts som vägledning vid identifieringen av granskningsområden samt planeringen av förstudier inom effektivitetsrevisionen finns som ett resultat av årets arbete. It-strategin har kompletterats med en aktivitetsplan som ligger till grund för fortsatt arbete med etablering av en väl fungerande och säker it-organisation och infrastruktur. Erfarenhetsutbyte mellan chefer från Riksrevisionen och CCG i frågor om planering och uppföljning av verksamhet och resurser samt Human Resource Management (HRM) har skett. Vidare har ett tidredovisningssystem utvecklats och ett utkast till en HRM Strategy och en aktivitetsplan har tagits fram. Inom ramen för delprojektet om extern och intern kommunikation har frågor till en intressentunder-

⁸ Landets administrativa indelning innebär att vardera av de två s.k. entiteterna har en revisionsmyndighet. Vidare har ett distrikt en egen fristående myndighet. På en övergripande nivå, "state level", finns en fjärde revisionsmyndighet.

sökning arbetats fram i syfte att få reda på allmänhetens och de viktigaste intressenternas inställning till CCG.

Kambodja

I augusti 2011 undertecknade Riksrevisionen och revisionsmyndigheten i Kambodja (NAA) ett tvåårigt samarbetsavtal. Samarbetet ska på sikt leda till en hållbar kapacitet hos NAA att planera, genomföra, kvalitetssäkra, rapportera, kommunicera och följa upp finansiell revision. Myndighetens högsta ledning har besökt Sverige för att introduceras i Riksrevisionens verksamhet, revisionens roll i samhället och riksdagens hantering av revisionsrapporter. Syftet var att ge ledningen ett underlag till beslut om samarbete.

Arbetet har under året dels fokuserat på att klarlägga förutsättningarna och formerna för ett samarbete, dels att öka medvetenheten om vikten av att planera ett revisionsuppdrag i enlighet med internationella revisionsstandarder. Syftet med aktiviteterna har dessutom varit att gemensamt arbeta fram underlag till en revisionsmanual anpassad till den kontext som NAA arbetar i.

Kenya

Ett tvåårigt samarbetsavtal mellan Riksrevisionen och den kenyanska nationella revisionsmyndigheten, Kenya National Audit Office (KENAO), undertecknades i oktober. Samarbetet omfattar, förutom finansiell revision och effektivitetsrevision, stöd inom flera andra områden som lednings-, HR- och kommunikationsfrågor samt den aktuella revisionslagen och övriga lagar som kan inverka på KENAO:s möjligheter att verka inom sitt mandat. Samarbetets första fas kommer att pågå till utgången av år 2013.

Kosovo

Riksrevisionen har under året inlett ett samarbete med Kosovos revisionsmyndighet, Office of the Auditor General. I september slöt parterna ett tvåårigt samarbetsavtal som omfattar tre delprojekt: effektivitetsrevision, finansiell revision och organisatoriskt ledarskap.

Under året har korttidsinsatser inom områdena effektivitetsrevision och administrativa processer genomförts. Inom det sistnämnda området bistod Riksrevisionens experter med att utforma och implementera ett system för myndighetens tidredovisning. Riksrevisionens insatser har hittills främst inriktats mot att stödja chefer och projektgrupper med att införa moderna arbetsmetoder och att höja kvaliteten i revisionsrapporter. Därtill har insatser påbörjats för att utveckla institutionella processer inom bland annat kompetensförsörjning och kommunikation.

Moldavien

Det institutionella utvecklingssamarbetet med den nationella revisionsmyndigheten CoA har pågått sedan 2007 och har syftat till att skapa institutionella förutsättningar för att bedriva modern revision enligt de internationella revisionsstandarderna. Det nuvarande samarbetsavtalet går ut i december 2012.

Under 2011 fortsatte arbetet enligt den projektplan som tagits fram för 2010 – 2012. På grund av politiska oroligheter har CoA inte haft någon permanent styrelse utsedd förrän i mitten av juli och därför har delar av arbetet i projektet skjutits upp. Stödet har framför allt inriktats på att utveckla den finansiella revisionen vid CoA så att den genomförs i enlighet med internationella standarder.

Tanzania

Samarbetet med den nationella revisionsmyndigheten National Audit Office of Tanzania (NAOT) har pågått sedan 2004 och syftar till att stärka det nationella revisionsorganets förmåga att bedriva revision. Det nuvarande avtalet går ut i juni 2012.

Under året har samarbetet med NAOT inneburit fortsatt arbete med att säkerställa tillämpningen av den nya revisionsmetodiken. Särskilda utbildningsinsatser har genomförts för att öka förståelsen inom olika grupper och regioner. Den nya revisionsmanualen har uppdaterats och införts i en ny version av ett elektroniskt dokumentationsverktyg. Användningen av elektroniska dokument i det it-baserade revisionsverktyget har fortsatt att öka i enlighet med den fyraåriga plan som finns för successivt genomförande. Utbildning i it-revision har genomförts enligt plan. Inom effektivitetsrevisionen har två nya granskningar inom väg- och hälsosektorn publicerats. Den senare om mödra- och spädbarnsdödlighet vann Riksrevisionens pris för bästa effektivitetsrapport. Rapporterna har rönt stor uppmärksamhet i parlamentets revisionskommittéer och i medier. Tre nya effektivitetsstudier om vattendistribution, trafik-säkerhet och skatteuppbörd inom distrikten pågår. Uppbyggnad av it-funktionen inom NAOT har fortsatt genom utbildning. Förberedelser för att etablera ett Wide Area Network för att knyta samman huvudkontoret med tjugo lokalkontor avslutades och införandet har påbörjats.

Övriga projekt

Under året har samarbetet med Liberia och Zanzibar (självstyrande region i Tanzania) avslutats som ett resultat av tidigare identifierade svårigheter. Externa utvärderingar av dessa båda projekt har genomförts. Utvärderingen av projektet i Liberia visade på svårigheter att utvärdera måluppfyllelsen med de oklara planeringsförutsättningar som fanns då projektet inleddes. När det gäller Zanzibar visar utvärderingsrapporten att det har funnits brister både i förmågan och i engagemanget att ta emot stöd för att utvecklas till en modern revisionsmyndighet. Samarbetet med the Accounting Chamber of Ukraine (ACU) har fortsatt varit vilande beroende på meningsskiljaktigheter inom ACU i fråga om införande av en modern finansiell revision. I ovan nämnda projekt ligger svårigheterna i första hand utanför Riksrevisionens kontroll.

Under året har insatser gjorts för att förnya och utöka projektportföljen. Löpande informationsutbyte med Utrikesdepartementet och Sida har ägt rum om pågående projekt och om nya tilltänkta samarbetspartners. Arbetet med att undersöka förutsättningarna för samarbete med de nationella revisionsorga-

nen i Kenya, Kosovo och Kambodja har, som ovan nämnts, resulterat i tre nya samarbetsprojekt. Arbetet med att undersöka förutsättningarna för samarbete med de nationella revisionsorganen i Bolivia, Uganda och Mali befinner sig i en första fas vid utgången av 2011.

Under juni månad ordnade Riksrevisionen, i egenskap av samarbetspartner inom utvecklingssamarbetet, ett seminarium i Tallinn tillsammans med den estniska revisionsmyndigheten om införande av nya ISSAI för Financial audit och Compliance audit. Deltagare var nationella revisionsmyndigheter i Östeuropa.

Kvalitetssäkring

Under året har det pågående arbetet med metod- och kvalitetsutveckling fortsatt. Ett steg mot ökad harmonisering av projektverksamheten är bland annat framtagandet av en vägledning för internationellt utvecklingssamarbete (VIS). VIS:en har under året vidareutvecklats och i augusti fattades beslut om en ny version som bland annat reglerar hur projekten ska planeras, genomföras, redovisas och följas upp.

Utveckling av strategier och principer för de områden som normalt omfattas av det stöd som Riksrevisionen ger till samarbetspartner fortsatte under året. Det handlar bland annat om att utforma dokument som ett stöd i det löpande arbetet och om att anordna nätverksträffar där diskussioner förs kring metoder, principer och erfarenheter i arbetet med att utveckla revision i samarbetsprojekten. Nätverksträffarna är ett viktigt inslag för att uppnå enhetlighet i arbetet, stärka medarbetarnas kompetens och skapa förutsättningar för god kvalitet i projekten.

*Kostnader för internationellt utvecklingssamarbete*TABELL 12 KOSTNADER⁹ FÖR DET INTERNATIONELLA UTVECKLINGSSAMARBETET 2009 – 2011 (TKR) SAMT UPPGIFTER OM NÅR DEN NUVARANDE PROJEKTFASEN AVSLUTAS

	2011	2010	2009	Avslut
AFROSAI-E	13 178	11 508	10 471	2012-12-31
Bosnien	2 572	3 258	5 479	2012-12-31
Georgien	4 152	3 576	271	2012-12-31
Kambodja	1 919	0	0	2013-12-31
Kenya	1 782	0	0	2013-12-31
Kosovo	1 994	0	0	2013-08-31
Moldavien	3 285	4 354	4 741	2012-12-31
Tanzania	6 971	8 782	9 419	2012-06-30
Övriga projekt	4 066	5 729	7 307	
Summa	39 918	37 207	37 687	

TABELL 13 REDOVISADE TIMMAR FÖR INTERNATIONELLT UTVECKLINGSSAMARBETE 2009 – 2011

	2011	2010	2009
Summa	27 785	24 064	23 227

Såväl kostnader som redovisade timmar inom det internationella utvecklingssamarbetet är högre jämfört med föregående år. Det högre utfallet är ett resultat av en ökad aktivitetsnivå i verksamheten.

Gemensamma kostnader i utvecklingssamarbetet

Det internationella utvecklingssamarbetet bär gemensamma kostnader enligt samma modell¹⁰ som Riksrevisionen i övrigt för att uppnå en ändamålsenlig fördelning av myndighetsgemensamma kostnader.

De gemensamma kostnaderna inom utvecklingssamarbetet består av myndighetsgemensamma och enhetsgemensamma kostnader samt indirekta kostnader för inlånad personal.

TABELL 14 DE GEMENSAMMA KOSTNADERNAS DEL AV ANSLAGSBELASTNINGEN FÖR INTERNATIONELLT UTVECKLINGSSAMARBETE 2009 – 2011 (TKR)

	2011	2010	2009
Budgeterad anslagsbelastning	41 200	41 200	41 200
Anslagsbelastning	40 317	37 281	37 538
<i>varav gemensamma kostnader</i>	<i>12 072</i>	<i>11 015</i>	<i>11 389</i>

De gemensamma kostnadernas andel av anslagsbelastningen ligger kvar på samma nivå som föregående år.

⁹ Verksamhetens kostnader inklusive transfereringar.

¹⁰ Se avsnittet Tillämpade redovisningsprinciper i kapitlet Tilläggsupplysningar och noter för beskrivning av modellen.

Omvärldsriktad verksamhet

Mål

Den omvärldsriktade verksamheten syftar till att öka kunskapen om och intresset för revisionens roll och resultat, och att bidra till revisionens utveckling i Sverige och internationellt. Verksamhetsgrenen omfattar de instruktionsenliga uppgifter som Riksrevisionen har i rollen som nationellt revisionsorgan. Som sådant företräder Riksrevisionen den statliga revisionen i olika sammanhang i utvecklingen av revisionens profession, uppgifter och roll i samhället. Målet för verksamhetsgrenen är att befästa och främja revisionens roll, nationellt och internationellt samt att öka genomslaget för Riksrevisionens verksamhet.

Resultat och bedömning

Sammanfattande bedömning

Riksrevisionen har en omfattande samverkan med revisionsorgan i andra länder genom deltagande i olika organisationer och arbetsgrupper. Nationellt har kontakterna med riksdagen legat på en hög nivå främst genom föredragningar av aktuella granskningar men även genom att Riksrevisionen informerat om verksamheten. Härutöver har Riksrevisionen arrangerat och deltagit i ett antal seminarier och konferenser. Återkommande uppgifter i form av Riksrevisorernas årliga rapport, Riksrevisionens uppföljningsrapport, granskningsplan och remisser har genomförts enligt plan.

Riksrevisionens bedömning är att de olika aktiviteterna inom den omvärldsriktade verksamheten har förmedlat kunskap om revisionens roll och resultat, bidragit till revisionens utveckling och därmed ökat förutsättningarna för genomslag för Riksrevisionens verksamhet.

Internationell omvärldsriktad verksamhet

Internationell revision, samverkan och kontakter

Riksrevisionen deltar som nationellt revisionsorgan i internationellt samarbete. Myndigheten är medlem i INTOSAI och andra multilaterala nätverk och organisationer inom revisionsområdet. Dessutom deltar Riksrevisionen i bilateralt utbyte och revision av internationella organisationer samt samverkar med Europeiska revisionsrätten och de nationella revisionsorganen inom EU när det gäller granskning av EU-medel. Det kan nämnas att ett initiativ som de nordiska riksrevisorerna tog under 2010 om INTOSAI:s roll i aktuella och betydande globala utmaningar nu har resulterat i ett beslut från INTOSAI:s styrelse att utreda frågan. Riksrevisionen har deltagit i flera av INTOSAI:s kommittéer och arbetsgrupper, bland annat i syfte att bidra med och ta del av metoder och erfarenheter som kan användas i den egna granskningsverksam-

heten och för att bidra med egna kunskaper och erfarenheter. Vidare stod Riksrevisionen värd för EUROSAI:s¹¹ miljöarbetsgrupps årliga möte. Mötet samlade närmare 60 deltagare från 30 nationella revisionsorgan.

Under 2011 deltog Riksrevisionen i en peer review av USA:s revisionsmyndighet. Dessutom deltog Riksrevisionen i en peer review av den finska revisionsmyndigheten, som avslutas 2012. Under året har Riksrevisionen mottagit 14 besök från främst revisionsorgan, parlament och regeringar. Vidare har Riksrevisionen besvarat mer än 50 enkäter och frågor från andra länders revisionsorgan. Under 2011 har Europeiska revisionsrätten genomfört sex granskningsbesök i Sverige. Riksrevisionen samarbetar i enlighet med Lissabonfördraget med Europeiska revisionsrätten och medverkar med observatörer vid dess granskningsbesök i Sverige. Riksrevisionen har granskat fem nordiska institutioner i enlighet med den så kallade domicillandsprincipen och varit medlem i revisionskommissionen i Europeiska rymdorganisationen ESA samt medlem av revisionskollegiet för EU:s försvarssamarbete Athena. Revisionsåtagandena i ESA och Athena har avslutats.

Financial Audit Subcommittee

Riksrevisionen är ordförande i INTOSAI:s Financial Audit Subcommittee (FAS). Uppdraget är att leda arbetet med att utveckla internationella riktlinjer för finansiell revision inom offentlig verksamhet. Utvecklingsarbetet sker i samarbete med den privata sektorns standardsättande organ – International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB) som är knutet till International Federation of Accountants (IFAC). För att genomföra åtagandet som ordförande har Riksrevisionen ett sekretariat som leder samordningen och det praktiska utvecklingsarbetet.

Efter att FAS riktlinjer antogs av INTOSAI:s kongress 2010 har arbetet inriktats mot att skapa medvetenhet om riktlinjerna och att bidra till implementering av riktlinjerna i INTOSAI:s medlemsländer. En stor del av arbetet inom FAS under 2011 har även innefattat en nödvändig revidering av andra standarder inom INTOSAI som inte har ansetts vara konsistenta med de nya riktlinjerna. Dessutom pågår ett konstant utvecklingsarbete inom IAASB, där FAS även har aktiv medverkan för att bevaka och tillförsäkra den offentliga sektorns perspektiv och behov. Arbetets inriktning följer den arbetsplan som fastställts av relevant kommitté inom INTOSAI. Resursbehovet kommer sannolikt successivt att minska under kommande år.

¹¹ European Organisation of Supreme Audit Institutions är en regional arbetsgrupp inom INTOSAI och består av 49 europeiska nationella revisionsorgan, inklusive Europeiska revisionsrätten. EUROSAI har fyra arbetsgrupper, varav Sverige deltar i arbetsgruppen om miljörevision.

Nationell omvärldsriktad verksamhet

I den nationella omvärldsriktade verksamheten ingår bland annat Riksrevisionens kontakter med riksdagens utskott och kanslier. Riksrevisionen har också publicerat Riksrevisorernas årliga rapport, Riksrevisionens uppföljningsrapport samt granskningsplan 2011/2012.

Externa kontakter och seminarier

En god kunskap i omvärlden om Riksrevisionens roll och uppgift är en viktig förutsättning för att nå uppsatta mål inte minst när det gäller att nå ökad verk-
ningsgrad.

Utöver kontakterna med anledning av pågående eller genomförd granskning har Riksrevisionen under året träffat riksdagens utskott och utskottskanslier i syfte att informera om verksamheten och planerade insatser. En externt utförd mätning av hur Riksrevisionen uppfattas av bland annat riksdagsledamöter visar en positiv syn på Riksrevisionens arbete.

Riksrevisorerna har även besökt departement och myndighetschefer samt arrangerat frukostmöten på Riksrevisionen som ett 30-tal myndighetschefer deltagit i.

Den årliga konferensen Riksrevisionsdagen vänder sig till myndighetschefer, högre tjänstemän inom statsförvaltningen, politiker och medarbetare. Årets tema var Staten, förtroendet och medborgarna. Tillsammans med Ekonomistyrningsverket, Sveriges kommuner och landsting, Far och Sveriges kommunala yrkesrevisorer anordnade Riksrevisionen konferensen Mötesplats Offentlig Revision för personer som är verksamma inom revisionsområdet i offentlig sektor. Konferensen arrangerades för andra gången och drygt 200 personer deltog. Riksrevisionen medverkade även på Kvalitetsmässan i Göteborg. Myndigheten deltog med en utställningsmonter och arrangerade två seminarier. Under Almedalsveckan deltog riksrevisorerna Gudrun Antemar och Jan Landahl i flera paneldiskussioner.

Riksrevisionen har deltagit i och arrangerat ett antal seminarier och konferenser i syfte att informera om Riksrevisionens verksamhet och att inhämta information från andra personer och organisationer.

Instruktionsenliga uppgifter

I Riksrevisorernas årliga rapport presenteras de viktigaste iakttagelserna från den årliga revisionen och från effektivitetsrevisionen. I 2011 års rapport redovisades de viktigaste slutsatserna inom de avslutade strategierna hållbara transfereringar och effektiv förvaltning.

I Uppföljningsrapport 2011 redovisades en djup uppföljning av tio äldre granskningsrapporter från effektivitetsrevisionen och en översiktlig uppföljning av 62 nyare granskningsrapporter. Uppföljningen visade att i stort sett samtliga rapporter har medfört någon form av åtgärd som oftast ligger i linje med Riksrevisionens slutsatser och rekommendationer. När det gäller den årliga revisionen visade uppföljningen att de myndigheter som fått en invändning i revisionsberättelsen vidtagit relevanta åtgärder för att komma till rätta

med problemen. Uppföljningsrapporten innehöll också en slutredovisning av hur Riksrevisionens styrelse behandlat de granskningsrapporter från effektivitetsrevisionen som publicerats under 2003–2010. Vidare redovisades hur riksdagen har behandlat framställningar och redogörelser som Riksrevisionens styrelse lämnat samt vilka granskningsrapporter som regeringen angett som avslutade i budgetpropositionen för 2011.

Granskningsplan 2011/2012 lämnades under hösten 2011 och anpassades därmed till riksdagsåret. Planen gavs därutöver ett delvis nytt innehåll jämfört med tidigare år genom att riksrevisorerna redogjorde för sin syn på mandatet, väsentliga tendenser i omvärlden och hur dessa påverkar revisionens närmare inriktning. Ett viktigt underlag för granskningsplanen men också för det interna professionella samtalet har varit utarbetandet av några interna skrifter om centrala förändringar som kan påverka revisionen (Effektivitetsrevision i en ny omvärld, Trender, förändringar och utmaningar i omvärlden och Effektivitetsrevision – roll, möjligheter och gränser).

Riksrevisionen företräder den statliga revisionen i olika sammanhang, till exempel i frågor om styrning och revision. Myndigheten har även genom sin granskning kunskap om förhållanden inom en mängd olika områden. Under 2011 lämnades 12 (15) remissyttranden, bland annat om Långtidsutredningens huvudbetänkande och om sanktionsavgifter på trygghetsområdet.

Kostnader för omvärldsriktad verksamhet

TABELL 15 KOSTNADER OCH INTÄKTER FÖR OMVÄRLDSRIKTAD VERKSAMHET
OCH FÖR INTERNATIONELL UPPDRAGSVERKSAMHET 2009 – 2011
(TKR)

	2011		2010		2009	
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter
Omvärldsriktad verksamhet	29 977	995	28 994	1 034	26 304	770
<i>Internationell omvärldsriktad verksamhet</i>	<i>20 688</i>	<i>990</i>	<i>19 115</i>	<i>1 032</i>	<i>19 100</i>	<i>734</i>
Internationell revision, samverkan o kontakter	16 197	252	12 956	130	12 453	33
Financial Audit Guidelines Subcommittee	4 490	738	6 159	902	6 646	701
<i>Nationell omvärldsriktad verksamhet</i>	<i>9 289</i>	<i>4</i>	<i>9 880</i>	<i>2</i>	<i>7 205</i>	<i>36</i>
Instruktionsenliga uppgifter	4 451	0	5 419	0	3 593	0
Externa kontakter	3 337	0	3 495	0	2 192	0
Seminarier	1 502	4	966	2	1 420	36
Internationell uppdragsverksamhet	164	59	110	105	416	509
Summa	30 141	1 053	29 104	1 139	26 720	1 279

TABELL 16 TIMMAR FÖR OMVÄRLDSRIKTAD VERKSAMHET OCH FÖR INTERNATIONELL UPPDRAGSVERKSAMHET 2009 – 2011

	2011	2010	2009
Omvärldsriktad verksamhet	24 890	24 811	22 087
<i>Internationell omvärldsriktad verksamhet</i>	<i>17 092</i>	<i>17 137</i>	<i>15 757</i>
Internationell revision, samverkan o kontakter	13 205	11 526	9 941
Financial Audit Guidelines Subcommittee	3 887	5 610	5 816
<i>Nationell omvärldsriktad verksamhet</i>	<i>7 798</i>	<i>7 674</i>	<i>6 330</i>
Instruktionsenliga uppgifter	4 665	5 163	4 202
Externa kontakter	2 117	1 693	857
Seminarier	1 016	818	1 270
Internationell uppdragsverksamhet	164	100	413
Summa	25 054	24 911	22 500

Kostnaderna för internationell omvärldsriktad verksamhet har ökat under året. Ökningen avser internationell revision, samverkan och kontakter och beror på att Riksrevisionen medverkat i ett antal peer review av andra länder samt stått som värd för ett internationellt möte inom EUROSAs miljöarbetsgrupp. Kostnaderna för FAS har minskat, vilket är enligt plan då arbetet har gått in i en ny fas och färre personer varit inblandade i verksamheten.

Inom den nationella delen har kostnaderna för instruktionsenliga uppgifter minskat, medan kostnaderna för seminarier har ökat främst för Kvalitetsmässan och konferensen Mötesplats Offentlig Revision. Kostnaderna för konferenser varierar mellan åren eftersom de inte hålls varje år.

Avgiftsfinansierad internationell uppdragsverksamhet

Den internationella uppdragsverksamheten har under året avsett revision av verksamheten inom Östersjöstaternas råd och ett uppdrag i Montenegro som syftar till att introducera effektivitetsrevision och att stimulera samverkan inom effektivitetsrevisionen med andra revisionsorgan i regionen.

TABELL 17 INTÄKTER OCH KOSTNADER FÖR AVGIFTSFINANSIERAD INTERNATIONELL UPPDRAGSVERKSAMHET 2009 – 2011 (TKR)

	2011	2010	2009
Intäkter	59	105	509
Kostnader	164	110	416
Summa	-105	-4	94

Parlamentariska rådet

Riksrevisionens parlamentariska råd inrättades den 1 januari 2011. Rådet övertog uppgiften att följa granskningsverksamheten från Riksrevisionens styrelse som lades ner vid årsskiftet 2010/2011. Enligt riksdagsordningen ska riksdagen för varje valperiod välja ett parlamentariskt råd som ska bestå av en riksdagsledamot från varje partigrupp. Inga suppleanter ska finnas.

Riksrevisionens parlamentariska råd har under året följt granskningsverksamheten i enlighet med regelverket. Rådet har fått en redogörelse för förslaget till budget för Riksrevisionen av riksrevisorerna med administrativt ansvar. Vidare har information lämnats om Riksrevisionens årsredovisning för 2010, Riksrevisorernas årliga rapport, granskningsplanen 2011/12 och om det internationella utvecklingssamarbetet.

Riksrevisorerna har också löpande redovisat arbetet i de viktigaste granskningarna och hur granskningsplanen följs. Rådet har haft fem sammanträden under året. En arbetsordning har antagits.

Det parlamentariska rådet består av följande ledamöter:

Emma Henriksson (KD), ordförande

Billy Gustafsson (S), vice ordförande, ledamot sedan 2011-05-06

Elisabeth Svantesson (M)

Ulf Holm (MP)

Gunnar Andrén (FP)

Anders W Jonsson (C)

David Lång (SD)

Jacob Johnson (V)

Tommy Waidelich (S), ledamot 2011-01-01–2011-05-04

Vetenskapliga rådet

Det vetenskapliga rådet är ett rådgivande organ till riksrevisorerna, i första hand med inriktning mot mer strategiska frågor. Frågor som tagits upp har företrädesvis behandlat kvalitet och val av metod i granskningsarbetet. Det vetenskapliga rådet har engagerats för diskussioner om publicerade granskningsrapporter, pågående granskningar och förstudier från effektivitetsrevisionen, Riksrevisionens uppföljningsrapport och Riksrevisorernas årliga rapport. Den granskning av kvaliteten i granskningsrapporterna som löpande genomförs av Uppsala universitet har också diskuterats. Normalt deltar de berörda projektgrupperna i diskussionerna. De skriftliga underlag som tas fram till rådets möten samt minnesanteckningar finns tillgängliga på Riksrevisionens intranät.

Rådet har under året haft två möten, och Riksrevisionen har i likhet med tidigare år haft stort utbyte av det vetenskapliga rådets arbete.

Det vetenskapliga rådet består av följande ledamöter:

Fredrik Andersson, professor, Lunds universitet

Claes Bergström, professor, Handelshögskolan i Stockholm

Thomas Bull, professor, Uppsala universitet

Margareta Hallberg, professor, Göteborgs universitet

Jesper Strömbäck, professor, Mittuniversitetet i Sundsvall

Daniel Tarschys, professor, Stockholms universitet (ledamot även tidigare)

Wiweka Warnling-Nerep, professor, Stockholms universitet

Kompetens och personal

I detta kapitel redovisas de åtgärder som vidtagits för att säkerställa att det finns god kompetens för att nå verksamhetens mål och utföra Riksrevisionens uppdrag. Riksrevisorerna har med stöd av väsentlighetskriteriet¹² valt att liksom regeringens myndigheter redovisa kompetensförsörjning enligt 3 kap. 3 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Dessutom redovisas här personalstatistik, sjukfrånvaro, arbetsmiljö och åtgärder för att förebygga ohälsa.

Sammanfattande bedömning

Riksrevisionen arbetar för att säkerställa en effektiv kompetensförsörjning vilket också är en förutsättning för att myndigheten ska uppfattas som en attraktiv arbetsplats och arbetsgivare. För att behålla en tillfredsställande kompetensförsörjning satsar Riksrevisionen bland annat på vidareutbildning inom professionen, ledarutveckling och justering av ingångslöner. Medarbetarenkäten är en viktig indikator som visar hur de anställda uppfattar sin arbetsplats. De brister som framkom i den senaste medarbetarundersökningen har följts upp och åtgärder har inarbetats i den löpande verksamheten under året. Riksrevisionen har haft en något högre personalomsättning under 2011 jämfört med 2010, vilket var förväntat med tanke på den låga personalomsättning myndigheten hade under föregående år. Sjukfrånvaron har minskat något under året. Sammantaget bedömer Riksrevisionen att kompetensläget är tillfredsställande.

Kompetens

Nedan beskrivs de åtgärder som vidtagits för att säkerställa myndighetens kompetens. Åtgärderna bedöms ha förbättrat myndighetens möjlighet att attrahera, rekrytera och behålla rätt kompetens för att genomföra sitt uppdrag och uppnå de mål som ställts.

Kompetens- och ledarskapsförsörjning

Metoden för lönesättande samtal har vidareutvecklats och lönesättande samtal har nu blivit accepterat som ett vedertaget arbetssätt i myndighetens årliga lönerevision. Ingångslönerna för nyexaminerade akademiker har under året höjts. Myndigheten har vidare gjort följdjusteringar av lönestrukturer som är direkt kopplade till ingångslöner. Premien som tilldelas de revisorer inom årlig revision som klarat ett prov har höjts.

Arbetet med att införa metoder för att tillvarata, utveckla och dela kunskaper inom organisationen har utvecklats. En långsiktig och strukturerad

¹² Se 7 kap. 6 § föreskriften (FRS 2006:10) om tillämpningen av lagen (2006:999) med ekonomiadministrativa bestämmelser m.m. för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen.

kompetensplanering har initierats. Rätt kompetenssammansättning är nödvändig för en effektiv och god användning av myndighetens resurser.

Hur Riksrevisionens kärnvärden, öppenhet, professionalism och oberoende, tolkas och tillämpas har betydelse för hur myndigheten genomför sitt uppdrag och hur effektivt målen uppnås. Riksrevisionen har därför under 2011 arbetat vidare med sin värdegrund. Kärnvärdena och etikpolicyn har diskuterats. Likaså har seminarier med aktuella dilemman genomförts. Värdegrund har varit tema för ett chefsseminarium och erfarenheterna summerades på en myndighetsdag. Denna gemensamma satsning har resulterat i en förtydligad definition och beskrivning av kärnvärdena. Under slutet av året har riktlinjer dragits upp för det fortsatta arbetet.

En av framgångsfaktorerna för myndighetens uppdrag och måluppfyllelse är en god ledarförsörjning, varför arbetet med att ta fram en långsiktig ledarförsörjningsplan har påbörjats utifrån den ledarförsörjningsstrategi som reviderats under 2011. Ett nytt ledarutvecklingsprogram har startats. Programmet omfattar både individuella insatser och aktiviteter för hela chefskollektivet. De gemensamma aktiviteterna under 2011 har inriktats på att stärka myndighetens arbete med värdegrunden och att höja chefernas medvetande om arbetsmiljöns betydelse.

Kompetensutveckling

Under sitt första år deltar nyanställda i en introduktionsutbildning som är gemensam för hela myndigheten. Vid det årliga medarbetarsamtalet upprättar alla anställda en individuell kompetensutvecklingsplan i samråd med sin chef. En kompetensutvecklingsplan skapar förutsättningar för en medarbetares långsiktiga kompetensutveckling och karriärplanering.

Kompetensutveckling inom årlig revision

Under året gavs kurser inom det femåriga utbildningsprogram som Riksrevisionen anordnar. I utbildningen ingår två prov, ett efter tre års yrkeserfarenhet varvad med utbildning och ett efter fem år. Utbildningen ska motsvara den som ges för revisorer inom den privata sektorn, men med fokus på det regelverk som gäller statlig verksamhet. Syftet är att säkerställa att revisorerna inom årlig revision har tillräckliga teoretiska kunskaper för att utföra revision inom statlig verksamhet och förmåga att i praktiken tillämpa sådana kunskaper i arbetet. Provverksamheten genomfördes liksom tidigare år i samarbete med Revisorsnämnden.

Under 2011 godkändes 6 av de 16 revisorer som genomförde prov 1 och 5 av de 11 revisorer som genomförde prov 2. Vid utgången av 2011 fanns 58 revisorer inom den årliga revisionen som klarat prov 1 eller prov 1 och 2 eller är auktoriserade revisorer.

De ansvariga revisorerna har ett delegerat ansvar i organisationen för vart och ett av den årliga revisionens uppdrag, vilket innebär att de ansvarar för revisionsarbetet och för att underteckna revisionsberättelser och revisorsintyg. Alla ansvariga revisorer uppfyller de interna kompetenskraven.

Kompetensutveckling inom effektivitetsrevision

Den interna utbildningen för effektivitetsrevisorer består av en grundutbildning (nivå 1 och 2), en fortsättningsutbildning och en seminarieverksamhet. Det finns dessutom en akademisk katalog som erbjuder kurser på magister- och doktorandnivå inom forskningsområdet public management och metod. Utbildningarna som finns med i katalogen ges vid tio universitet och en högskola.

Under 2011 har implementeringen av det nya utbildningsprogrammet avslutats och övergått till förvaltning. De utbildningar som genomförts har varit inom områdena projektarbete, metodutbildning, revisionsmetodik och kommunikation. Vissa kurser har genomförts gemensamt med årlig revision. För revisorerna inom årlig revision har även anordnats två utbildningar i projektledning med samma struktur som för effektivitetsrevisorer.

Inom seminarieverksamheten har 19 interna seminarier genomförts, varav 14 i huvudsak inom effektivitetsrevisionens verksamhet. Seminarierna har bland annat varit inriktade mot metodområdet, upphandling, internationellt utvecklingsarbete och korruption.

Kompetensutveckling inom internationell verksamhet

I de internationella verksamheterna har en särskild insats gjorts för att öka medarbetarnas kunskaper i det engelska språket. Medarbetare har även deltagit i seminarier och kurser för att höja kompetensen kring det svenska utvecklingssamarbetet, arrangerade av bland annat Sida.

Användning av extern kompetens och internt kompetensutbyte

En viktig strategisk fråga för Riksrevisionen är att utnyttja den egna samlade kompetensen på bästa sätt och vid behov komplettera den dels genom samarbete med universitet och högskolor, dels genom att anlita konsulter inom både revision och administration.

För att kunna leverera en jämn produktion till riksdagen är en viktig komponent att hyra in tillfällig personal och specialistkompetens. Det senare avser till exempel akademiskt avancerad kunskap och specialistkompetens inom it-revision. Extern kompetens utgör dessutom ett viktigt stöd för kärnverksamheten vid verksamhets- och kompetensutveckling.

Användning av extern kompetens och konsulter

Användningen av extern kompetens inom granskningsverksamheten har minskat i storleksordningen 4 miljoner kronor. Minskningen avser i allt väsentligt effektivitetsrevisionen. Minskningen är ett uttryck för dels en något lägre verksamhetsvolym jämfört med 2010, dels att de nu aktuella granskningsstrategierna under året inte krävde samma utpräglade spetskompetens som var fallet exempelvis när det gällde de tidigare granskningarna av försäljning av statliga bolag.

TABELL 18 KOSTNADER FÖR EXTERN KOMPETENS OCH KONSULTER INOM EFFEKTIVITETSREVISION 2009 – 2011 (TKR)

	2011	2010	2009
Omvärldsbevakning	53	311	485
Förstudier och huvudstudier	5 290	8 841	9 829
Summa	5 343	9 152	10 314

TABELL 19 KOSTNADER FÖR EXTERN KOMPETENS OCH KONSULTER INOM ÅRLIG REVISION 2009 – 2011 (TKR)

	2011	2010	2009
Stora myndigheter	3 727	3 925	2 591
Övriga myndigheter och andra organisationer	1 471	1 225	946
Summa	5 198	5 150	3 537

TABELL 20 KOSTNADER FÖR EXTERN KOMPETENS OCH KONSULTER INOM HELA MYNDIGHETEN 2009 – 2011 (TKR)

	2011	2010	2009
Kärnverksamheten	14 130	18 526	16 067
Årlig revision	5 198	5 150	3 537
Effektivitetsrevision	5 343	9 152	10 314
Internationellt utvecklingssamarbete	2 851	2 764	1 626
Omvärldsriktad verksamhet	737	1 461	591
Verksamhetsutveckling	4 398	6 794	2 890
Stödverksamheten	12 022	10 549	13 400
Kompetensutveckling	2 061	1 832	1 852
Kompetens- och resursförstärkning	9 960	8 717	11 548
Summa	30 550	35 869	32 356

Inom det internationella utvecklingssamarbetet är kostnaderna för extern kompetens och konsulter närmast oförändrade medan de halverats inom den omvärldsriktade verksamheten jämfört med föregående år. Minskningen är främst relaterad till utvecklingen av de riktlinjer inom FAS som slutfördes förra året. I och med att riktlinjerna antogs vid INTOSAI:s kongress i november 2010 har arbetet gått in i en ny fas, och behovet av extern kompetens har minskat. Även kostnaderna för verksamhetsutveckling har minskat, vilket beror på att översynen av de administrativa processerna och telefonibytet avslutades 2010. Kostnaderna för extern kompetens och konsulter inom stödverksamheten har däremot ökat. När det gäller kompetensutveckling beror det främst på implementeringen av det nya utbildningsprogrammet för effektivitetsrevisionen. Under året har Riksrevisionen gjort särskilda satsningar för att skapa en bättre it-infrastruktur, vilket har medfört ökade kostnader vad gäller kompetens- och resursförstärkning. Andra kostnader som hänförs till kompetens- och resursförstärkning är bemanning av receptionen, it-support, ekonomitjänster samt stöd vid rekrytering.

Internt kompetensutbyte

Samverkan både mellan och inom verksamhetsgrenarna syftar till att ta till vara medarbetarnas kompetens så effektivt som möjligt och samtidigt bidra till att utveckla densamma. Aktiviteterna under det gångna året har i stort sett

varit de samma som tidigare. Effektivitetsrevisorer har deltagit i den årliga revisionen av myndigheternas resultatredovisningar och revisorerna inom årlig revision har när det varit lämpligt deltagit i effektivitetsgranskningar. De årliga revisorerna har också bidragit till effektivitetsrevisorernas verksamhetsplanering med insikter från sin granskning av de statliga myndigheterna. Möjligheter för medarbetarna att delta i Riksrevisionens internationella utvecklingssamarbete är också ett viktigt inslag i kompetensutvecklingen. Övriga internationella kontakter, bland annat inom ramen för INTOSAI och EUROSAI, utnyttjas för omvärldsbevakning och kompetensutveckling utifrån granskningsverksamhetens behov.

Personal

Anställda och tjänstlediga

Antalet anställda i tjänst per den 31 december har minskat med 9 personer från 2010 till 2011.

TABELL 21 ANTAL ANSTÄLLDA PER DEN 31 DECEMBER 2009 – 2011

	2011	2010	2009
Anställda totalt	322	328	337
varav kvinnor	188	189	193
varav män	134	139	144
varav tjänstlediga	18	15	25
Anställda exkl. tjänstlediga	304	313	312
varav visstidsanställda	4	8	13

Riksrevisionen har arbetat med att effektivisera rekryteringsprocessen vilket har underlättat årets rekryteringar. Under 2011 har 38 (28) personer slutat eller gått på tjänstledighet, varav 9 var visstidsanställda och 6 (11) personer har gått i pension. Under året har 19 (20) personer börjat. Dessutom har 4 (6) personer återkommit från tjänstledighet. Ytterligare 10 (9) personer har anställts för viss tid.

TABELL 22 PERSONALOMSÄTTNING¹³ 2009 – 2011 (PROCENT)

	2011	2010	2009
Årlig revision	10	4	12
Effektivitetsrevision	17	8	20
Övrigt	3	3	5
Hela myndigheten	10	5	12

Personalomsättningen har som helhet ökat sedan 2010 från 5 till 10 procent. Inom den årliga revisionen var personalomsättningen 10 (4) procent medan den inom effektivitetsrevisionen har ökat från 8 till 17 procent.

¹³ Personalomsättningen på Riksrevisionen beräknas genom att antalet avgångar divideras med medelantalet anställda i tjänst.

Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron har minskat något. För män har sjukfrånvaron minskat från 1,6 procent till 1,2 procent medan den är oförändrad för kvinnor.

TABELL 23 SJUKFRÅNVARO 2010 – 2011 (PROCENT)

	2011	2010
Total sjukfrånvaro*	1,6	1,8
Varav:		
Kvinnor	1,9	1,9
Män	1,2	1,6
Anställda -29 år	0,9	0,8
Anställda 30-49 år	1,4	1,6
Anställda 50- år	2,3	2,3
Av total sjukfrånvaro avser:		
Andel långtidssjuka (60 dagar eller mer)	43,5	44,1
Andel långtidssjuka av total ordinarie arbetstid**	0,7	0,7

* I förhållande till total ordinarie arbetstid.

** Total sjukfrånvaro i procent multiplicerad med andelen långtidssjuka (60 dagar eller mer) i procent.

Arbetsmiljö och åtgärder för att förebygga ohälsa

Genomförandet av beslutade åtgärder, såsom kunskapsöverföring och ledarutveckling, utifrån uppföljningen av medarbetarenkäten 2010 har fortsatt. Åtgärderna ingår i verksamhetsplanen för 2011 och i den löpande verksamhetsutvecklingen. Syftet är att vidareutveckla Riksrevisionen som en attraktiv arbetsplats och arbetsgivare.

Inom ramen för ledarutvecklingsprogrammet har cheferna genomgått en arbetsmiljöutbildning under året och en förtydligad arbetsfördelning för arbetsmiljöarbetet har utarbetats.

Riksrevisionen erbjuder sina anställda åtgärder i syfte att förebygga ohälsa bland annat genom att subventionera olika friskvårdsaktiviteter.

Intern styrning och kontroll

Från den 1 januari 2011 har ändringar gjorts i de regelverk som avser Riksrevisionens ledning och interna styrning och kontroll.

Riksrevisorn med administrativt ansvar ska från och med i år i årsredovisningen lämna en bedömning av om den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten är betryggande. Myndighetens ledning ska säkerställa att det finns en intern styrning och kontroll som fungerar på ett betryggande sätt. Med intern styrning och kontroll avses den process som syftar till att myndigheten med rimlig säkerhet fullgör sitt verksamhetsansvar. I denna process ska ingå momenten riskanalys, kontrollåtgärder, uppföljning och dokumentation.¹⁴

Riksrevisionen leds av tre riksrevisorerna som väljs av riksdagen.¹⁵ En av riksrevisorerna är riksrevisor med administrativt ansvar och ansvarar för den administrativa ledningen av myndigheten. Denna riksrevisor ansvarar inför riksdagen för verksamheten och ska se till att den bedrivs effektivt och enligt gällande rätt, att den redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt samt att Riksrevisionen hushållar väl med statens medel. Riksrevisorn med administrativt ansvar beslutar om årsredovisningen för Riksrevisionen och lämnar ett intygande om myndighetens interna styrning och kontroll.¹⁶

Riksrevisorn med administrativt ansvar redovisar här nedan underlag till och sitt ställningstagande avseende intern styrning och kontroll 2011.

Riksrevisionens process för intern styrning och kontroll

Förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll trädde i kraft 2008. Samma år fattade riksrevisorerna beslut om att Riksrevisionen i sin verksamhet ska tillämpa bestämmelserna motsvarande förordningen. Sedan dess pågår ett arbete med att utveckla Riksrevisionens process för intern styrning och kontroll. Arbetet inleddes 2009 med att utveckla mål för verksamheten och att successivt utveckla formerna för att arbeta med riskanalys, kontrollåtgärder, uppföljning och dokumentation.

Från 2010 och fram till intygandet i årsredovisningen för 2011 har riskanalys, löpande intern planering och uppföljning med utgångspunkt bland annat i riskanalysen, beslut om bedömningskriterier och ledningens riskacceptans utvecklats och implementerats.

I år har arbetet bland annat omfattat översyn och uppdatering av dokumenterade risker genom en anpassning till de i oktober 2010 reviderade bedömningskriterierna och enskild bedömning av bedömningarna mellan olika risker. Därtill har förteckningen uppdaterats med nyidentifierade risker, sammanslagning av likartade risker och borttagning av risker. Genomgången omfattade även en översyn av de åtgärder som vidtagits och som återstår att genomföra och nya

¹⁴ Lagen (2006:999) med ekonomiadministrativa bestämmelser m.m. för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen.

¹⁵ Regeringsformen 13 kap. 8 §.

¹⁶ Lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen.

förslag till åtgärder. Incidentrapporteringen, de interna reglerna och beskrivningen av kontrollmiljön har utvecklats, men visst arbete kvarstår innan det är klart. Aktiviteter för kommunikation med medarbetarna om arbetet med en process för intern styrning och kontroll återstår att utveckla och genomföra.

Processen för intern styrning och kontroll är en integrerad del av planering, genomförande och uppföljning av verksamheten. Merparten av de identifierade riskerna ligger inom en risknivå som ledningen bedömt som acceptabel. Riskanalysen visar också på områden där det finns utrymme för förbättringar, bland annat inom informationssäkerhetsområdet. Detta har tagits om hand dels löpande under året, dels i verksamhetsplaneringen inför 2012.

Ställningstagande av riksrevisorn med administrativt ansvar

Riksrevisionen har utvecklat och arbetar med en process för intern styrning och kontroll. I processen hålls riskbedömningarna aktuella genom regelbunden uppdatering. Utifrån riskanalysen planeras och genomförs åtgärder. Processen omfattar även att hantera och åtgärda incidenter som inträffar (incidentrapportering). De identifierade förbättringsområdena är inte så väsentliga att de påverkar bedömningen av och innehållet i årsredovisningen. Baserat på denna process för intern styrning och kontroll, självutvärdering, hanteringen av identifierade risker, underställda chefers intygande samt internrevisionens och externrevisionens granskningar bedömer jag att den interna styrningen och kontrollen vid Riksrevisionen är betryggande.

Sammanställning över väsentliga uppgifter

(tkr)	2011	2010	2009	2008	2007
Låneram i Riksgäldskontoret					
Beviljad	17 000	30 000	30 000	30 000	40 000
Utnyttjad	6 955	7 819	6 490	7 512	12 048
Kontokredit hos Riksgäldskontoret					
Beviljad	33 903	33 580	32 745	32 483	32 284
Maximalt utnyttjad	0	0	0	1 170	0
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	788	174	233	605	1 081
Räntekostnader	–	–	–	–	–
Avgiftsintäkter					
<i>Avgiftsintäkter som disponeras</i>					
Beräknat belopp enligt anslagsdirektiv*	500	600	100	–	–
Avgiftsintäkter**	573	869	815	430	2 519
<i>Avgiftsintäkter som ej disponeras</i>					
Avgiftsintäkter***	120 168	120 692	119 673	135 458	132 215
Anslagskredit					
Beviljad	10 171	10 074	9 824	9 745	9 676
Utnyttjad	–	–	–	–	–
Anslag					
<i>Ramanslag</i>					
Anslagssparande	15 410	6 260	8 032	14 606	11 378
Bemyndiganden					
Tilldelade bemyndiganden	28 000	26 000	30 000	28 000	68 000
Utestående åtaganden	13 757	23 097	16 486	23 552	29 261
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st.)	279	287	267	274	287
Medelantalet anställda (st.)	305	313	295	299	316
Driftskostnad per årsarbetskraft	1 138	1 143	1 173	1 087	1 127
Kapitalförändring					
Årets kapitalförändring	7 368	–1 298	1 378	17 957	–12 305
Balanserad kapitalförändring	4 065	5 363	3 985	–39 131	–26 826

* Avser beräknade avgiftsintäkter för uppdragsverksamheten.

** Avgiftsintäkterna för uppdragsverksamheten 2011 uppgick till 59 tkr.

*** I föregående års årsredovisning redovisades inkomster i stället för intäkter för 2010. Beloppet har korrigerats i denna årsredovisning.

Finansiell redovisning

Resultaträkning

(tkr)	Not	2011	2010
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		321 006	329 527
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	573	869
Intäkter av bidrag		619	778
Finansiella intäkter	2	896	366
Summa		323 093	331 540
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	3	-239 868	-244 487
Kostnader för lokaler		-27 422	-27 781
Övriga driftskostnader		-50 586	-56 206
Finansiella kostnader	4	-280	-400
Avskrivningar och nedskrivningar		-5 045	-2 671
Summa		-323 201	-331 545
Verksamhetsutfall		-108	-5
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. samt andra intäkter som inte disponeras av myndigheten	5	120 168	120 692
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet		-112 692	-121 984
Saldo		7 476	-1 293
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		3 928	3 165
Lämnade bidrag		-3 928	-3 165
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring	6	7 368	-1 298

Balansräkning

(tkr)	Not	2011-12-31	2010-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	7	0	2 935
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	8	180	286
Summa		180	3 221
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	9	449	642
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	10	4 163	4 374
Summa		4 612	5 015
Fordringar			
Kundfordringar		46	3
Fordringar hos andra myndigheter		17 205	25 238
Övriga fordringar		345	681
Summa		17 596	25 923
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	11	6 343	6 571
Övriga upplupna intäkter		10 748	3 272
Summa		17 091	9 843
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	12	-18 100	-14 985
Summa		-18 100	-14 985
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		51 663	35 303
Kassa och bank		509	687
Summa		52 172	35 990
SUMMA TILLGÅNGAR		73 550	65 007

(tkr)	Not	2011-12-31	2010-12-31
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
Statskapital	13	35	35
Balanserad kapitalförändring	14	4 065	5 363
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	6	7 368	-1 298
Summa		11 468	4 100
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	15	3 905	6 957
Övriga avsättningar		1 169	1 175
Summa		5 074	8 132
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	16	6 955	7 819
Skulder till andra myndigheter		8 221	7 822
Leverantörsskulder		11 766	8 328
Övriga skulder		4 885	4 814
Summa		31 827	28 783
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	17	25 181	23 992
Summa		25 181	23 992
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		73 550	65 007
Ansvarsförbindelser	18	4 589	9 236

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag (tkr)

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt anslagsdirektiv	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Utgiftsområde 2 anslag 1:15 Riksrevisionen, ramanslag	2 341	299 031		301 372	-286 845	14 526
Utgiftsområde 7 anslag 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklings- samarbete, ram- anslag	3 919	40 000	-2 719	41 200	-40 317	883
Summa	6 260	339 031	-2 719	342 572	-327 162	15 410

Anslagskrediten för anslag 1:15 uppgår till 8 971 tkr och för anslag 1:5 till 1 200 tkr.

Redovisning mot inkomsttitel (tkr)

Inkomsttitel	Beräknat belopp	Inkomster
2558 Avgifter för årlig revision	121 000	112 692
Summa	121 000	112 692

Redovisning mot bemyndiganden (tkr)

Anslag 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete, ramanslag, utgiftsområde 7

Not 19	Tilldelat bemyndigande	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år	
				2012	2013
Summa	28 000	23 097	13 757	10 939	2 817

Tilläggsupplysningar och noter

Tillämpade redovisningsprinciper

Riksrevisionens redovisning följer god redovisningssed och lagen (2006:999) med ekonomiadministrativa bestämmelser m.m. för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om myndigheters årsredovisning och budgetunderlag samt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd till förordningen. Maskinella avrundningar kan ge smärre differenser vid manuella summeringar.

Enligt lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. ska Riksrevisionen ta ut en avgift för den årliga revisionen. Avgiften ska bestämmas efter den tid som behövs för att fullgöra uppdraget och utifrån en tidstaxa¹⁷ som följer av lönenivån för dem som deltar i granskningen. Ersättning för direkta kostnader för konsulter, resor och liknande bestäms för sig. Kostnader för inrikes resor hanteras från och med 2011 som en indirekt kostnad för revisionsobjektet trots att det är en direkt kostnad för Riksrevisionen. Anledningen är att ett enskilt revisionsobjekt inte ska påverkas av teamens personalsammansättning inom den årliga revisionen, dvs. revisionsobjektet ska inte belastas med resekostnader på grund av att teamet består av personal från olika kontor i landet.

Riksrevisionens gemensamma kostnader fördelas utifrån antalet personer¹⁸ i de olika verksamhetsgrenarna. Dessa kostnader, tillsammans med de enhetsgemensamma kostnader som uppstår på respektive enhet, fördelas enligt nedlagda timmar inom verksamhetsgrenarna. Myndighetens gemensamma kostnader består av kostnader för myndighetens ledning (inklusive det parlamentariska rådet och vetenskapliga rådet) och administration, lokaler, utrustning, inventarier, utbildningskostnader, förvaltningskostnader samt kostnader för verksamhetsutveckling m.m. Enhetsgemensamma kostnader är ledning och administration av verksamheten på enhetsnivå, kursavgifter och övriga personalkostnader.

Utbetalningar av bidrag som finansieras med anslag 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd redovisas som transferering i resultaträkningen.

¹⁷ Riksdagen har beslutat om en högsta taxenivå.

¹⁸ För en korrekt kostnadsfördelning per anställd reduceras underlaget antal anställda med 50 procent för utlandsstationerad personal.

*Värderingsprinciper***Anläggningstillgångar**

Tillgångar med en bedömd ekonomisk livslängd om minst tre år och ett anskaffningsvärde på minst 20 tkr redovisas som anläggningstillgång. För förbättringsutgifter på annans fastighet gäller för ny-, till- och ombyggnationer att anskaffningsvärdet ska uppgå till minst 100 tkr för att aktiveras. Balanserade utgifter för utveckling aktiveras om anskaffningsvärdet uppgår till minst

300 tkr. Följande avskrivningstider tillämpas:

3–5 år	Balanserade utgifter för utveckling
3–5 år	Rättigheter och andra immateriella tillgångar
5 år ¹⁹	Förbättringsutgifter på annans fastighet
5–7 år	Maskiner, inventarier, installationer m.m.

På anskaffningsvärdet görs linjär avskrivning. Avskrivningen görs månadsvis och sker från den månad som tillgången tas i bruk.

Omsättningstillgångar

Fordringarna har tagits upp till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalat.

Skulder

Skulder har tagits upp till nominellt belopp.

Brytdag

Av 10 § förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring framgår det att alla myndigheter ska tillämpa en s.k. brytdag då den löpande bokföringen för perioden ska avslutas. Brytdagen infaller den 5 januari. Efter brytdagen tillförs räkenskaperna främst bokslutstransaktioner innefattande bl.a. periodavgränsningsposter. Som periodavgränsningspost bokförs förutbetalda kostnader, upplupna intäkter, upplupna kostnader och förutbetalda intäkter vars belopp överstiger 50 tkr.

Avsättningar

Riksrevisionen har gjort avsättningar för avtalade pensioner till personal som har beviljats delpension, chefpension och förordnandepension.

¹⁹ Dock längst hyreskontraktets varaktighet.

Noter

(tkr)

Resultaträkning

Not 1	Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2011	2010
	Intäkter av uppdragsverksamhet	59	105
	Intäkter enligt 18 § ekonomiadministrationslagen	91	0
	Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar	423	503
	Reavinst från försäljning av materiella anläggningstillgångar	0	261
	Summa	573	869
Not 2	Finansiella intäkter	2011	2010
	Ränteintäkter avseende räntekontot i Riksgäldskontoret	788	174
	Övriga finansiella intäkter	108	192
	Summa	896	366
Not 3	Kostnader för personal	2011	2010
	Lönekostnader exklusive arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	151 762	152 142
	Arbetsgivaravgifter, pensionspremier, andra avgifter enligt lag och avtal samt övriga personalkostnader	88 106	92 345
	Summa	239 868	244 487
Not 4	Finansiella kostnader	2011	2010
	Räntekostnader avseende lån i Riksgäldskontoret	133	28
	Övriga finansiella kostnader	147	372
	Summa	280	400

Not 5	Uppbördsverksamhet	2011	2010
	Intäkter av avgifter för årlig revision enligt lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m.	120 168	120 692
	Summa	120 168	120 692

Not 6	Årets kapitalförändring	2011	2010
	Uppdragsverksamhet		
	– internationella uppdrag	–108	–5
	Periodiseringsdifferenser		
	– uppbördsverksamhet	7 476	–1 293
	Summa	7 368	–1 298

Förändringen i årets uppbörd med 7 476 tkr beror främst på att brytdagen har tidigare lagts från den 10 till den 5 januari.

Balansräkning

Not 7	Balanserade utgifter för utveckling	2011	2010
	Ingående anskaffningsvärde	21 482	21 874
	Årets anskaffningar	45	663
	Utrangering	0	–1 055
	Utgående anskaffningsvärde	21 527	21 482
	Ingående ackumulerade avskrivningar	–18 547	–18 447
	Årets avskrivningar	–555	–117
	Årets nedskrivningar	–2 425	0
	Korrigerig av tidigare års avskrivningar	0	18
	Utgående ackumulerade avskrivningar	–21 527	–18 547
	Summa	0	2 935

Not 8	Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	2011	2010
	Ingående anskaffningsvärde	2 200	2 177
	Årets anskaffningar	0	23
	Utgående anskaffningsvärde	2 200	2 200
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-1 914	-1 809
	Årets avskrivningar	-106	-105
	Utgående ackumulerade avskrivningar	-2 020	-1 914
	Summa	180	286
Not 9	Förbättringsutgifter på annans fastighet	2011	2010
	Ingående anskaffningsvärde	16 164	15 846
	Årets anskaffning	0	318
	Utgående anskaffningsvärde	16 164	16 164
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-15 522	-15 387
	Årets avskrivningar	-192	-135
	Utgående ackumulerade avskrivningar	-15 715	-15 522
	Summa	449	642
Not 10	Maskiner, inventarier, installationer m.m.	2011	2010
	Ingående anskaffningsvärde	25 595	25 800
	Årets anskaffning	1 555	2 060
	Avyttringar	-1 624	-2 265
	Utgående anskaffningsvärde	25 526	25 595
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-21 221	-21 152
	Årets avskrivningar	-1 766	-2 331
	Avyttring	1 624	2 262
	Utgående ackumulerade avskrivningar	-21 363	-21 221
	Summa	4 163	4 374

Not 11	Periodavgränsningsposter	2011	2010
	Förutbetalda hyreskostnader	6 343	6 339
	Övriga förutbetalda kostnader	0	232
	Upplupna intäkter årlig revision	10 748	3 272
	Summa	17 091	9 843
	Ökningen av posten beror på att de upplupna intäkterna för den årliga revisionen har ökat med 7 476 tkr, vilket beror på att brytdagen tidigare lagts från den 10 till den 5 januari. Se även not 6.		
Not 12	Avräkning med statsverket	2011	2010
	Uppbörd		
	<i>Ingående balans</i>	<i>-20 950</i>	<i>-19 332</i>
	Redovisat mot inkomsttitel	-112 692	-121 984
	Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde	120 955	120 366
	<i>Skulder avseende uppbörd</i>	<i>-12 687</i>	<i>-20 950</i>
	Anslag i räntebärande flöde		
	<i>Ingående balans</i>	<i>-6 260</i>	<i>-8 032</i>
	Redovisat mot anslag	327 162	335 108
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-339 031	-335 798
	Återbetalning av anslagsmedel	2 719	2 462
	<i>Skulder avseende anslag i räntebärande flöde</i>	<i>-15 410</i>	<i>-6 260</i>
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
	<i>Ingående balans</i>	<i>12 225</i>	<i>14 641</i>
	Redovisat under året enligt undantagsregeln	-2 228	-2 416
	<i>Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag</i>	<i>9 997</i>	<i>12 225</i>

Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto			
	Ingående balans	0	0
	Inbetalningar i icke räntebärande flöde	122 443	122 949
	Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-1 488	-2 583
	Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar	-120 955	-120 366
	<i>Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	Summa Avräkning med statsverket	-18 100	-14 985
Not 13	Statskapital	2011	2010
	Konst som överförs från Statens konstråd	35	35
	Summa	35	35
Not 14	Balanserad kapitalförändring	2011	2010
	Avgiftsfinansierad verksamhet, Viss årlig revision		
	<i>Ingående balans</i>	<i>134</i>	<i>147</i>
	Årets kapitalförändring föregående år	0	-13
	<i>Utgående balans</i>	<i>134</i>	<i>134</i>
	Avgiftsfinansierad verksamhet, Internationella uppdrag		
	<i>Ingående balans</i>	<i>665</i>	<i>571</i>
	Årets kapitalförändring föregående år	-5	94
	<i>Utgående balans</i>	<i>659</i>	<i>665</i>
	Periodiseringsdifferenser		
	<i>Ingående balans</i>	<i>4 565</i>	<i>3 267</i>
	Årets kapitalförändring föregående år	-1 293	1 298
	<i>Utgående balans</i>	<i>3 272</i>	<i>4 565</i>
	Summa utgående balans	4 065	5 363
Not 15	Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	2011	2010
	Ingående avsättning	6 957	8 978
	Årets pensionskostnad	-467	2 668
	Årets pensionsutbetalningar	-2 585	-4 688
	Summa utgående avsättning	3 905	6 957

Not 16	Lån i Riksgäldskontoret	2011	2010
	<i>Ingående balans</i>	<i>7 819</i>	<i>6 490</i>
	Årets nya lån	1 772	6 379
	Årets amorteringar	–2 635	–5 050
	<i>Utgående balans</i>	<i>6 955</i>	<i>7 819</i>

Den beviljade låneram är 17 miljoner kronor.

Not 17	Periodavgränsningsposter	2011	2010
	Semester- och löneskuld inklusive avgifter	–22 550	–22 004
	Övriga upplupna kostnader	–2 631	–1 988
	<i>Summa</i>	<i>–25 181</i>	<i>–23 992</i>

Not 18 Ansvarsförbindelser

Ansvarsförbindelsen avser chefs pension till Eva Lindström för åren 2013 – 2022. Se även avsnittet Framtida åtaganden.

Not 19 Redovisning mot bemyndiganden

Riksrevisionen har en viktig roll när det gäller internationella biståndsinsatser för att stärka de nationella revisionsorganens förmåga att bedriva offentlig revision och för att bygga upp en god förvaltning med kapacitet att motverka korruption. Insatserna löper ofta över flera år varför Riksrevisionen bemyndigats att ingå åtaganden som medför utgifter under senare budgetår än det år statens budget avser. Utestående åtaganden som täcks av ett redan anvisat anslag uppgår till 883 tkr.

Uppgifter om ledande befattningshavare

Riksrevisionen ska enligt 7 kap. 10 § föreskriften (FRS 2006:10) om tillämpningen av lagen (2006:999) med ekonomiadministrativa bestämmelser m.m. för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen redovisa uppgifter relaterade till styrelseledamöter, rådsledamöter och ledande befattningshavare enligt 7 kap. 2 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Riksrevisionen ska uppge vilka uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter och uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag (utredningsuppdrag i myndighetsform ingår inte i sammanställningen) som dessa personer har haft. Myndigheten ska även redovisa de skattepliktiga ersättningar och andra förmåner som betalats ut till dessa personer under räkenskapsåret samt de framtida åtaganden som avtalats för var och en.

Uppgifter om andra uppdrag för ledamöter i Riksrevisionens parlamentariska råd

UPPGIFTER FÖR ORDINARIE LEDAMÖTER FÖR 2011

Emma Henriksson	Ledamot i Ungdomsstyrelsens insynsråd Ledamot i insynsrådet för Allmänna reklamationsnämnden
Billy Gustafsson (från 2011-05-06)	Ersättare i styrelsen Norrköpings hamn och stuveri AB Ledamot i styrelsen för Nya Folkbladet i Östergötland AB
Elisabeth Svantesson	Suppleant i Riksbankens Jubileumsfond
Ulf Holm	—
Gunnar Andrén	Ledamot i Liab Liberal Information AB
Anders W Jonsson	Ledamot i Genetiknämnden
David Lång	—
Jacob Johnsson	Ledamot i Livsmedelsverkets insynsråd
Tommy Waidelich (2011-01-01–2011-05-04)	Suppleant i Riksbanksfullmäktige

Ersättningar och förmåner som betalats ut under 2011

(kronor)

RIKSREVISORER

Claes Norgren	1 502 427
Gudrun Antemar	1 408 617
Jan Landahl	1 415 171

LEDAMÖTER I DET PARLAMENTARISKA RÅDET

Billy Gustafsson	33 260	<i>från 2011-05-06</i>
Tommy Waidelich	17 150	<i>2011-01-01-2011-05-04</i>
Elisabeth Svantesson	14 880	
Ulf Holm	15 230	
Gunnar Andrén	15 230	
Anders W Jonsson	14 880	
David Lång	15 230	
Jacob Johnson	14 880	
Emma Henriksson	69 150	

Framtida åtaganden

Tidigare riksrevisor Eva Lindström fullgjorde sitt sjuårsförordnande under 2010 och är därefter berättigad till hel chefspension. Denna chefspension föranleder ett framtida ekonomiskt åtagande för Riksrevisionen som maximalt sträcker sig över perioden 2012 – 2022. Riksrevisionen bedömer att det är möjligt att prognostisera åtagandet ett år i taget. Denna del redovisas som en avsättning. Den resterande delen, där sannolikheten för och storleken på antagandet är svårbedömt, redovisas som ansvarsförbindelse. Ansvarsförbindelsen upphör om en pensionerad riksrevisor får en ny anställning.

För anställning som riksrevisor gäller i övrigt förordningarna (1991:1160, 1995:1038 och 2003:55) om statliga chefspensioner, vilka antagits av riksdagens förvaltningsstyrelse för tillämpning inom riksdagen och dess myndigheter (RFS 1996:4). Rätten till hel chefspension uppnås efter en förordnandeperiod på sju år.